

วิทยานิพนธ์

ความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วย

มรรยาททนายความ พ.ศ. 2529

THE OPINION OF LAWYER TO THE REGULATION OF THE
LAWYERS COUNCIL ON CONDUCT OF LAWYER ACT

B.E. 2529

นางสาวมนชยา อ่อนเรือง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2550

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)

ปริญญา

รัฐศาสตร์

รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ
พ.ศ. 2529

The Opinion of Lawyer to the Regulation of the Lawyers Council on Conduct of
Lawyer Act B.E. 2529

นางผู้วิจัย นางสาวมนชชา อ่อนเรือง

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(รongศาสตราจารย์นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, สส.ม., นบ.ท.)

กรรมการ

(รongศาสตราจารย์สมเกียรติ วันทะนะ, Ph.D.)

กรรมการ

(รongศาสตราจารย์สุพัตรา จุณณะปิยะ, M.A.)

หัวหน้าภาควิชา

(รongศาสตราจารย์จตุพร บานชื่น, M.S.S.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รongศาสตราจารย์วินัย อากงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาทนายความ
ว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529

The Opinion of Lawyer to the Regulation of the Lawyers Council on
Conduct of Lawyer Act B.E. 2529

โดย

นางสาวมนชยา อ่อนเรือง

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)
พ.ศ. 2550

มนชยา อ่อนเรือง 2550: ความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วย
มรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) สาขารัฐศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ปรธานกรรมการที่ปรึกษา:
รองศาสตราจารย์นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, ศส.ม., นบ.ท. 95 หน้า

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยส่วนบุคคลของทนายความ ความพึง
พอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความและระดับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพ
ทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยเลือก
ตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sample) จากทนายความที่เข้าอบรมหลักสูตรการไต่ถาม
ข้อพิพาทของเขตภาค 1 ทุกคนจำนวน 146 คนเครื่องมือการวิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บ
รวบรวมข้อมูล การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ
สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การนำเสนอข้อมูลด้วยตาราง
ไขว้

ผลจากการวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของทนายความกลุ่มตัวอย่างปรากฏว่า
จำนวนร้อยละ 63.2 มีอายุ 45 ปีขึ้นไป มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 85.0 สำเร็จ
การศึกษาระดับบัณฑิต ร้อยละ 30.8 มีใบอนุญาตว่าความตลอดชีพ ร้อยละ 76.1 และ
ประสบการณ์ในการเป็นทนายความมากกว่า 10 ปี มีจำนวนร้อยละ 49.3 และเมื่อพิจารณาข้อมูล
ความคิดเห็นของทนายความกับข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529
สรุปได้ว่า ทนายความที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การศึกษาระดับ
บัณฑิต ประเภทของใบอนุญาตว่าความ และประสบการณ์การเป็นทนายความในแต่ละกลุ่มมี
ความคิดเห็นต่างกัน คือ เพศชายเห็นด้วยน้อยกว่าเพศหญิง ทนายความที่มีอายุมากกว่า 45 ปี และผู้
ที่สำเร็จเนติบัณฑิตเห็นต่างจากกลุ่มอื่น ทนายความที่มีใบอนุญาตตลอดชีพและที่มีประสบการณ์
มากกว่า 10 ปีเห็นแตกต่างกับทนายความกลุ่มอื่น สำหรับความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพ
ระดับมากจะมีความคิดเห็นมากกว่ากลุ่มที่มีความพึงพอใจระดับน้อย

Monchaya Onruang 2007: The Opinion of Lawyer to the Regulation of the Lawyers council on conduct of lawyer Act B.E. 1986. Master of Arts (Political Science), Major Field: Political Science, Department of Political Science and Public Administration. Thesis Advisor: Associate Professor Naunjun Tasanachaikul, M.A., Thai Bars. 95 pages.

The objective of this research were to study the factor of individual, impression of occupation and the opinion on the level of lawyers to the Regulation of the Lawyers council on conduct of Lawyers B.E. 2529. The subjects of this study were lawyers from ,146 lawyers with training on compound dispute (region 1) selected by purposive sampling method. Data were collected by using questionnaire as a tool. Statistics used in analyzes were percentage, mean, standard deviation and presentation by cross-tabulation.

The results of personal factor indicated that 63.2 % of lawyer, age 45 years old and above. The education higher than Bachelor degree had 85.0%. The barrister-at-law had 30.%. The permanent licensee lawyers had 76.1 % and 49.3 % of the experimental of hold a brief more than 10 years. The result of consideration to the Opinion of Lawyer to the Regulation of the Lawyers council on conduct of lawyers B.E.2529 found that sex, age, education, a barrister-at-law, classification of licensee and experimental to hold a brief had different opinion; therefore male agree less than female. The age of lawyers more than 45 years old and the barrister-at-law disagree with another group. The impression of occupation in high level had opinion more than impression of occupation in low level.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

____ / ____ / ____

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอระลึกถึงด้วยความขอบพระคุณยิ่งท่านรองศาสตราจารย์นวลจันทร์ ทศนชัยกุล ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาดูแลและให้คำแนะนำในทุกขั้นตอน นับแต่การเขียนโครงร่าง รวมทั้งคำสอนอันมีคุณค่าเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต และขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วันทะนะ กรรมการวิชาเอก และ รองศาสตราจารย์สุพัตรา จุณณะปิยะ กรรมการวิชา รอง และผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย รองศาสตราจารย์ไฉไล สักดิวรพงศ์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไข วิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูง

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีคุณค่าด้วยท่านอาจารย์ศักดิ์ชัย ทศนชัยกุล ผู้พิพากษาอาวุโสศาล จังหวัดนนทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ว่าที่พันตรีอาจารย์สมบัติ วงศ์กำแหง เลขานุการ สภานายความ และอาจารย์เสงี่ยม บุญจันทร์ รองเลขานุการ สภานายความที่ได้ให้ความกรุณา ในการตรวจความถูกต้องเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม

ขอขอบคุณนายความที่เข้าอบรมหลักสูตรการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของเขตภาค 1 จัดโดย สภานายความในเดือนตุลาคม 2548 จำนวน 146 คนที่กรุณาเสียสละเวลาในการกรอก แบบสอบถาม

ที่สุดนี้ วิทยานิพนธ์เล่มนี้ไม่อาจสำเร็จได้หากปราศจากคุณแม่สุดใจ พูลเกื้อ ที่ให้การ สนับสนุนทั้งร่างกาย แรงใจ และทุนทรัพย์แก่ผู้วิจัยเสมอมา

หวังอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะมีส่วนจรรโลงให้การดำเนินกระบวนการทางกฎหมาย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

มนชยา อ่อนเรือง

เมษายน 2550

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	5
ความรู้เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทนายความ	5
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	9
แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ	14
ข้อบังคับสหภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529	16
หลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมรรยาททนายความในศาล	
และมรรยาทต่อคู่ความเฉพาะในส่วนที่เป็นกฎหมายอาญาและ	
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	18
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	45
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	46
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	51
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	52
ผลการวิจัย	52
ข้อวิจารณ์	67
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	70
สรุปผลการวิจัย	70
ข้อเสนอแนะ	71
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	74
ภาคผนวก	77
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	78
ภาคผนวก ข คะแนนการจัดกลุ่มย่อย	84
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	87
ภาคผนวก ง ข้อมูลของทนายความภาค 1	90
ภาคผนวก จ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม	92

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละ ของปัจจัยส่วนบุคคลของทนายความ	52
2	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของ ทนายความในการประกอบอาชีพทนายความ	54
3	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของทนายความต่อ ข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ	56
4	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของ ทนายความต่อข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ	57
5	ระดับความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาทนายความจำแนกตามเพศ	61
6	ระดับความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาทนายความจำแนกตามอายุ	62
7	ระดับความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาทนายความจำแนกตามระดับการศึกษา	63
8	ระดับความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาทนายความจำแนกตามการศึกษา ขั้นเนติบัณฑิต	64
9	ระดับความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาทนายความจำแนกตามประเภทของ ใบอนุญาตว่าความ	65
10	ระดับความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาทนายความจำแนกตามประสบการณ์ การเป็นทนายความ	66

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	ระดับความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาพทนายความจำแนกตามความพึงพอใจ ในการประกอบวิชาชีพทนายความ	67
ตารางผนวกที่		
1	แสดงจำนวนร้อยละของคะแนนความคิดเห็นของทนายความ	85
2	แสดงค่าความเชื่อมั่นของความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพ ทนายความ	88
3	แสดงค่าความเชื่อมั่นของความคิดเห็นของทนายความ ต่อข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529	89

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

สถาบันทนายความ เป็นสถาบันหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่ามีบทบาทสำคัญในกระบวนการยุติธรรม และมีลักษณะเป็นสายงานวิชาชีพอิสระทางกฎหมายอย่างแท้จริง วิชาชีพทนายความเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการยุติธรรม เป็นที่พึ่งของประชาชน เป็นผู้ใช้กฎหมายที่อยู่เคียงข้างใกล้ชิดกับประชาชน และช่วยเหลือจัดปัญหาให้แก่ประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นในด้านการว่าต่างแก้ต่าง การดำเนินการต่าง ๆ อันเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาในศาล รวมไปถึงการให้คำปรึกษา คำแนะนำด้านกฎหมายทั้งปวง ทนายความจึงต้องเป็นผู้ปฏิบัติตนและปฏิบัติงานด้วยการยึด หลักคุณธรรม พร้อมกันนั้นจะต้องมีความรับผิดชอบอย่างสูง และมีจรรยาบรรณอันดีงาม เพื่อนำไปสู่ความเชื่อถือศรัทธาและไว้วางใจจากสังคม ดังนั้นวิชาชีพทนายความจึงเป็นที่ต้องการของสังคม เนื่องจากการดำเนินธุรกิจหลายแบบ มีการควบคุมโดยรัฐบาลในรูปแบบของกฎหมาย และพระราชบัญญัติต่างๆ จึงทำให้การดำเนินธุรกิจต้องอาศัยทนายความ เพื่อให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ ส่งผลให้การประกอบวิชาชีพทนายความจำเป็นต้องได้รับการควบคุมดูแลเป็นอย่างดีจากสภาทนายความในทุกๆด้าน อาทิเช่น เรื่องคดีมรณาททนายความ ในรอบปีพ.ศ. 2549 ได้มีทนายความถูกร้องเรียนกล่าวหา รวม 470 คดี ซึ่งคณะกรรมการมรณาททนายความรับเป็นคำกล่าวหา 305 คดี เป็นต้น ฉะนั้นการประกอบอาชีพทนายความจะต้องเป็นไปตามกฎข้อบังคับของสภาทนายความ หรือแม้แต่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมของไทย ก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของทนายความ ในฐานะเป็นสายงานวิชาชีพทางกฎหมายด้วยเช่นกัน

ซึ่งในการประกอบวิชาชีพทนายความนั้น ทนายความมีหน้าที่อันสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ ประการแรก คือ ให้ความช่วยเหลือลูกความตามกฎหมาย และประการต่อมาเพื่อผดุงความยุติธรรมหน้าที่นี้เป็นหน้าที่ที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การเป็นทนายความจึงมิใช่การมีความรู้ในทางกฎหมายไว้หาเลี้ยงชีพเท่านั้น แต่ทนายความทุกคนจะต้องใช้กฎหมายตามหลักจริยธรรมและมรรยาททนายความในการปฏิบัติวิชาชีพ ให้เกิดความยุติธรรมแก่บ้านเมืองและประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการมีจริยธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญในการประกอบวิชาชีพทนายความ เพราะทนายความเป็นผู้ใกล้ชิดกับประชาชน การปฏิบัติหน้าที่ในการรับใช้ประชาชนด้วยจิตใจที่เปี่ยมด้วยคุณธรรมจึงต้องเอื้ออาทรต่อประชาชนที่ประสบปัญหากฎหมายด้วยจิตสำนึกที่อยากช่วยเหลือผู้อื่น ที่สามารถช่วยเหลือให้พวกเขาได้รับความเป็นธรรม ซึ่งการรักษาเกียรติและศักดิ์ศรีของทนายความให้สูงค่ายิ่งขึ้นด้วยหลักจริยธรรมนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาประโยชน์ของประชาชน และดำรงความยุติธรรมให้ประเทศชาติไปพร้อมกัน ทนายความจะต้องใช้ความรู้คู่กับคุณธรรมและมีจริยธรรมนำวิชาชีพ ซึ่งรางวัลอันสูงค่าของชีวิตก็คือ การเป็นทนายความที่ดีของประชาชนและเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของประเทศชาติ

ด้วยเหตุนี้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงได้นั้นเฉพาะส่วนที่สภาทนายความได้ออกข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทต่อศาลและมรรยาทต่อตัวความ เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการร้องเรียนจากศาลหรือจากคู่ความ ในเรื่องที่ทนายความทำผิดข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อภาพพจน์ที่ดียิ่งขึ้นในการประกอบวิชาชีพทนายความ ซึ่งข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความนี้ เป็นกฎเกณฑ์มาตรฐานของจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพทนายความ ดังนั้นรัฐจึงให้อำนาจสภาทนายความออกข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมความประพฤติของทนายความตามกฎหมาย ตามวัตถุประสงค์ของการปกครองทนายความ พ.ศ. 2529

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลภูมิหลังของทนายความ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลและความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพของทนายความ
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 โดยจะอธิบายข้อมูลภูมิหลังกับความคิดเห็นของทนายความด้วยการเสนอตารางไขว้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการวิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาแก้ปัญหาในด้านความประพฤติของนายความในการปฏิบัติตัวต่อผู้พิพากษา และในศาลและมรรยาทของนายความในการปฏิบัติตนต่อคู่ความ ตลอดจนเพื่อผดุงความยุติธรรมในหน้าที่โดยใช้ความรู้ด้านกฎหมายควบคู่กับคุณธรรม และจริยธรรม อันนำวิชาชีพทนายความให้เป็นที่ยอมรับของสังคม และประชาชนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอแยกให้เห็นดังนี้

1. ทนายความภาค 1 ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดอ่างทอง จังหวัดสระบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 7,896 คน
2. เนื้อหาข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความพ.ศ. 2529 ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านมรรยาทต่อศาล มรรยาทในศาลและมรรยาทต่อคู่ความ

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษานี้ไว้ ดังนี้

ประเภทของใบอนุญาตว่าความ หมายถึง ใบอนุญาตว่าความที่ออกโดยสภาพทนายความสำหรับทนายความที่สอบผ่านการเข้าอบรมวิชาชีพทนายความตามค่าธรรมเนียมของใบอนุญาตว่าความ เพื่อนำไปประกอบอาชีพทนายความ ซึ่งในการศึกษานี้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภท 2 ปี และประเภทตลอดชีพ

ความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความ หมายถึง ความรู้สึกชอบและมีความสุขในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพทนายความในเรื่องต่าง ๆ เช่น ลักษณะของงานที่ทำ

ความมั่นคงในงาน ค่าตอบแทนจากการว่าความ ความก้าวหน้าในการทำงาน ความภาคภูมิใจ และการยอมรับจากลูกความ เป็นต้น

ความคิดเห็นของนายความต่อข้อบังคับ หมายถึง การแสดงออกทางความคิด ของนายความแต่ละบุคคลว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย เกี่ยวกับมรรยาตนายความที่ออกโดยสภานายความในการควบคุมพฤติกรรมของนายความ ได้แก่ มรรยาทต่อศาล มรรยาทในศาล และมรรยาทต่อตัวความ

- มรรยาทของนายความต่อศาล หมายถึง การกระทำต่อตัวผู้พิพากษา ได้แก่ การเคารพ ยำเกรงอำนาจศาล ไม่กล่าวความหรือทำเอกสารเท็จ การใช้วาจาที่สุภาพในการปฏิบัติหน้าที่ในศาล และให้เกียรติผู้พิพากษาและไม่พูดจาดูหมิ่นศาล รวมทั้งรับเป็นนายความแตกต่างในคดีอาญาเมื่อผู้พิพากษาได้ขอแรง เป็นต้น

- มรรยาทของนายความในศาล หมายถึง พฤติกรรมของนายความในบริเวณศาล ได้แก่ ไม่ได้เถียงกันภายในศาล ไม่ใช้วาจาไม่สุภาพในการว่าคดี

- มรรยาทของนายความต่อตัวความ หมายถึงการกระทำของนายความที่ปฏิบัติต่อลูกความ ได้แก่ ข้อปฏิบัติหรือข้อห้ามปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพของนายความที่มีต่อบุคคลผู้ยื่นคำฟ้องหรือถูกฟ้องต่อศาล เช่น การไม่พูดคุยโอ้อวดตนเองว่ามีความรู้ หรือรู้จักบุคคลอื่นในศาล ไม่ยุยงส่งเสริมให้มีการฟ้องร้องคดี ตรงต่อเวลาและไม่ผัดผ่อนศาล ตลอดจนไม่ใช้กลอุบายเพื่อให้ได้ผลประโยชน์นอกเหนือจากที่ได้ตกลงกับลูกความ เป็นต้น

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 ศึกษาเฉพาะกรณีทนายความ ภาค 1 ได้นำแนวคิด ทฤษฎี ข้อบังคับ และกฎหมาย ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นกรอบในการศึกษา รวมทั้งประวัติความเป็นมาในการประกอบวิชาชีพทนายความ โดยมีหัวข้อดังต่อไปนี้คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทนายความ
2. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
3. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
4. ข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529
5. หลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมรรยาททนายความในศาล และมรรยาทต่อคู่ความเฉพาะในส่วนที่เป็นกฎหมายอาญา และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพทนายความ

ความเป็นมาในการประกอบอาชีพทนายความ

ในประวัติศาสตร์กฎหมายและงานในกระบวนการศาล ที่ทนายความปฏิบัติในครั้งโบราณนั้นทนายความเป็นผู้แต่ง หรือเรียบเรียงข้อความที่เป็นหนังสือ โดยเฉพาะคำฟ้อง คำให้การและคำร้อง คำแถลง ไม่มีการให้ทนายความเข้าชกค้ำ ถามดิงพยาน การชกค้ำถามดิงพยานเป็นหน้าที่

ของศาล หมายความว่าในยุคนั้นทำงานให้ตัวความที่แท้จริงอยู่หลังฉากเรื่อยมาและคงฉากเรื่อยมาและคงปฏิบัติงานด้านการเขียนเพียงอย่างเดียวถึงแม้กระนั้น หมายความว่าผู้เขียนเรียงคำฟ้อง คำร้อง คำให้การหรือคำแถลงนั้นก็มักปกปิดข้อจริงของตนเสีย จึงทำให้การค้นหาข้อบุคคลผู้เป็น หมายความว่าไทยในสมัยเริ่มแรกได้ยากยิ่ง ในช่วงเวลาดังกล่าว ยังไม่มีการควบคุมการเป็น หมายความว่า ทำให้บุคคลที่มีความรู้กฎหมายเล็ก ๆ น้อย ๆ หมายความว่าหน้าหอของข้าราชการผู้ใหญ่ ข้าราชการบางคน ก็เริ่มเข้ารับจ้างเป็นหมายความว่ากันแพร่หลายโดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 4 และ 5 ของกรุงรัตนโกสินทร์ เพราะมีคดีความเกิดขึ้นมากมาย

จากนั้นก็เริ่มมีผู้สนใจให้ความสนใจในการประกอบวิชาชีพหมายความว่าเพิ่มมากขึ้นและมีวิธีการปฏิบัติแตกต่างไปจากวิธีการโบราณเดิมที่เคยมีมาในรัชสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ หมายความว่าได้เริ่มแสดงตัวให้ปรากฏชัดไม่ไช่ทำงานหลังฉากตัวความอย่างที่เคยมีมาก่อน หมายความว่ามีโอกาสชักค้ำ ตามติงพยานได้ ดังปรากฏข้อความในพระราชบัญญัติสำหรับ ข่าหลวงชำระความหัวเมืองจุลศักราช 1236 (ร.ศ. 93 หรือ พ.ศ. 2417) ให้มีวิธีการดำเนินการศาล แบบใหม่เกิดขึ้นจนกระทั่งในปี ร.ศ.110 (พ.ศ.2434) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรง จัดตั้งกระทรวงยุติธรรมขึ้นให้ศาลต่าง ๆ มาสังกัดกระทรวงยุติธรรม

จนกระทั่งในปี ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) ได้มีกฎหมายควบคุมหมายความว่าป็นครั้งแรกปรากฏ ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง ร.ศ. 127 “ให้ศาลมีอำนาจห้ามทนายผู้ประพฤติตนไม่ สมควร มิให้ว่าความในศาลใดศาลหนึ่งหรือทุกศาลได้ และให้เสนาคีกระทรวงยุติธรรมตั้งกฎ ข้อบังคับเรื่องหมายความว่าได้” (ทวี กลียพงษ์, 2529) และในปี พ.ศ. 2456 ได้มีกฎเสนาคีกระทรวง ยุติธรรมห้ามมิให้ข้าราชการผู้มีหน้าที่รักษาพระธรรมนูญเข้าว่าความในคดีอาญา (ทวี กลียพงษ์) ในปี พ.ศ. 2457 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการก่อตั้ง “เนติ บัณฑิตยสภา” ขึ้นให้อำนาจแก่นิติบัณฑิตยสภาในการออกกฎหมายควบคุมหมายความว่าและ ข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทในการประกอบวิชาชีพหมายความว่า จึงกำเนิดมีพระราชบัญญัติหมายความว่า พ.ศ. 2457 ใช้เป็นครั้งแรก ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้แยกหมายความว่าออกเป็น 2 ประเภทคือ หมายความว่าชั้น 1 และชั้น 2 หมายความว่าชั้นหนึ่งต้องเรียนสำเร็จวิชากฎหมายจากโรงเรียนกฎหมาย ของกระทรวงยุติธรรม และหมายความว่าชั้นสองคือ หมายความว่าที่สอบคัดเลือกให้เป็นทนายประจำ ศาล (ทวี กลียพงษ์)

ในปี พ.ศ. 2458 ได้มีการเปิดศาลยุติธรรมแบบใหม่ทั่วราชอาณาจักร งานของทนายความก็ขยายตัว เพิ่มมากขึ้นควบคู่กับงานเปิดศาลยุติธรรม ผู้ที่มีความรู้ทางกฎหมายบ้างพอสมควรต่างก็ได้หันมาประกอบอาชีพทนายความ โดยเฉพาะผู้เคยรับราชการทำงานเกี่ยวข้องกับคดีความการสอบสวน หรือพนักงานอัยการ พนักงานศาล ซึ่งรู้จักคนมาก ๆ เมื่อออกจากราชการ มักหันมาประกอบวิชาชีพทนายความ ด้วยเหตุนี้จึงปรากฏว่าทนายความมักมาจาก นายตำรวจ ปลัดอำเภอ นายอำเภอ เจ้าศาล อัยการ รวมทั้งผู้พิพากษาก็มี ทนายความแบบใหม่ เป็นผู้ชักค้ำ ดึงพยานในศาล ทนายความจึงต้องมีฝึกหัดการชักค้ำหรือการมดี ประกอบกับในระยะนั้นไม่มีการควบคุมคุณสมบัติและจรรยาบรรณ มารยาททนายความ ทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพทนายความบางคนประพฤติตนในทางไม่สมควร ทั้งยังมีข้าราชการบางคนใช้เวลาราชการ ประกอบวิชาชีพทนายความด้วย ทำให้ชื่อเสียงของทนายความไม่ดีนัก

หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 แล้ว ในปี พ.ศ. 2477 ได้มีการออกพระราชบัญญัติทนายความฉบับใหม่ โดยกำหนดให้ผู้ที่จะสอบปริญาตรี ทางนิติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเข้าเป็นทนายความชั้นหนึ่ง ครึ่งปี พ.ศ. 2508 มีพระราชบัญญัติทนายความฉบับที่ 3 พ.ศ. 2508 มีข้อกำหนดให้โอนอำนาจการออกใบอนุญาตว่าความจากอธิบดี ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ มาให้เนติบัณฑิตสภา เนติบัณฑิตสภาเป็นทั้งผู้ออกใบอนุญาต และผู้ควบคุมทะเบียน และมารยาทของทนายความ ตอนนั้นมีสำนักอบรมศึกษากฎหมายขึ้นในเนติบัณฑิตสภาแล้ว ดังนั้นผู้ที่สอบปริญาตรีทางนิติศาสตร์แล้วจะต้องผ่านการสอบเนติบัณฑิต ที่สำนักอบรมกฎหมายให้ได้ก่อนจึงมีสิทธิขออนุญาตจดทะเบียนเป็นทนายความชั้นหนึ่ง สำหรับผู้สอบปริญาตรีเป็นได้แก่ทนายความชั้นสองซึ่งต่อมาได้มีการแก้ไขให้ผู้สอบปริญาตรีได้เป็นทนายความชั้นหนึ่งหมด อาชีพทนายความเจริญก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ ทำให้มีผู้สนใจเข้ามาประกอบวิชาชีพทนายความมากยิ่งขึ้น จนทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการควบคุมดูแลทนายความเพื่อช่วยเหลือและเป็นที่พึ่งให้กับทนายความทำในปี พ.ศ. 2500 ได้มีการก่อตั้งสมาคมทนายความขึ้นเพื่อให้เป็นองค์กรอิสระที่จะเื้ออำนาจประโยชน์ให้แก่ทนายความด้วยกันและบำเพ็ญประโยชน์ต่อประชาชน สมาคมทนายความเห็นว่าอำนาจในการควบคุมทนายความซึ่งเคยเป็นของเนติบัณฑิตสภา ซึ่งประกอบด้วยกรรมการ 4 ฝ่ายคือ ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความและบุคคลทั่วไป เป็นการไม่ยุติธรรม ควรให้ทนายความได้ มีการปกครองกันเอง (ทวี กลียพงษ์, 2529)

ดังนั้นในวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2528 จึงกำเนิด “สภาทนายความ” พร้อมพระราชบัญญัติทนายความฉบับใหม่ พ.ศ. 2528 ได้มีสาระสำคัญให้โอนอำนาจการจดทะเบียนและการควบคุม

มรรยาทนายความจากเนติบัณฑิตยสภาไปเป็นของสภานายความ พร้อมทั้งได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความใหม่คือ นอกจากจะจบปริญญาตรีทางนิติศาสตร์ และเป็นสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภาแล้วต้องผ่านการอบรมมรรยาทนายความ หลักปฏิบัติเบื้องต้นในการว่าความ และการประกอบวิชาชีพทางกฎหมายของสภานายความ ด้วยในพระราชบัญญัตินี้จึงไม่มีทนายความชั้นหนึ่งชั้นสอง กลุ่มที่ได้อนุญาติก็ไม่มีโอกาสได้เป็นทนายความเพราะไม่มีสิทธิเป็นสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา แต่ให้สิทธิแก่ข้าราชการการเมืองจดทะเบียนเป็นทนายความได้ (ทวี กลียพงษ์, 2529)

ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการควบคุมมรรยาทนายความ

เมื่อกล่าวถึงเรื่องกฎหมายการควบคุมมรรยาทนายความ กฎหมายที่ควบคุมทนายความนั้น มีครั้งแรกในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) ในพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 127 บัญญัติให้ศาลมีอำนาจห้ามทนายความผู้ประพฤติตนไม่สมควรมิให้ว่าความในศาลใดศาลหนึ่ง หรือทุกศาลได้ และให้เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมตั้งกฎข้อบังคับเรื่องทนายความได้ กฎหมายฉบับนี้ แสดงว่า ศาลเป็นผู้ควบคุมทนายความมาตั้งแต่เริ่ม ตั้งแต่ปี ร.ศ. 127 เรื่องที่กล่าวกันว่า ศาล คือผู้ที่ควบคุมมรรยาทนายความในยุคนั้นก็ปรากฏหลักฐานตามคำพิพากษาฎีกาที่ 168/2454 เป็นข้อสนับสนุนความคิดดังกล่าว ซึ่งตามคำพิพากษาดังกล่าว ศาลฎีกาตัดสินห้ามทนายความว่าความในศาลเป็นบรรทัดฐาน ศาลฎีกาตัดสินว่า ความประพฤติของม.ร.ว.เชย ปรากฏในสำนวนนี้ว่า หาเลี้ยงชีพทางทนายความว่า ก็ชอบแต่จะตั้งหน้ารักษาสุจริต เชิดชูลาภนิติศาสตร์ แต่นี้กลับมาพยายามกระทำพยานเท็จ ทำลายล้างความยุติธรรม ดังนี้เห็นด้วยเกล้าว่า ไม่ควรยอมอนุญาตให้ ม.ร.ว.เชย เป็นทนายความของราษฎรได้ในศาลยุติธรรมต่อไป (สุรัชย์ สุวรรณปรีชา, 2533)

ต่อมา พระราชบัญญัติทนายความ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2481 (แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติทนายความปี 2477 ในมาตรา 11 เกี่ยวกับเรื่องการกล่าวหาทนายความประพฤติผิดมรรยาทนายความ)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงลงพระปรมาภิไธยเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2528 โดยให้มีผลใช้บังคับหลังจากประกาศในพระราชกิจจานุเบกษาแล้ว 90 วัน (ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่มที่ 102 ตอน 129 วันที่ 19 กันยายน 2528) พระราชบัญญัติทนายความ 2528 จึงมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 ธันวาคม 2528 เป็นต้นไป (สภานายความแห่งประเทศไทย, 2528) สรุป

เป็นอันว่าปัจจุบันองค์การควบคุมทนายความได้เปลี่ยนจากเนติบัณฑิตยสภามาเป็นสภาทนายความ นับแต่วันที่ 9 ธันวาคม 2528 ตามพระราชบัญญัติทนายความ 2528 มาตราที่ 86 ได้กำหนดให้ คณะกรรมการออกข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความภายใน 1 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ บังคับใช้ แต่ในระหว่างที่คณะกรรมการยังมิได้ออกข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความดังกล่าว ให้ถือว่ามาตรา 12 (1) (2) (3) และ(4) แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2477 และข้อบังคับของ เนติบัณฑิตว่าด้วยมรรยาททนายความที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 นี้ใช้บังคับเป็นเสมือนข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความจนกระทั่งมีข้อบังคับว่าด้วยมรรยาท ทนายความใหม่ ในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2529 สภาทนายความก็ได้ประกาศใช้ข้อบังคับว่าด้วย มรรยาททนายความฉบับใหม่ซึ่งใช้กันในปัจจุบันนี้ (ฉัตรชัย อินทสุวรรณ, 2545)

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

Isaak (1981) ให้ความหมายว่าความคิดเห็น คือ การแสดงออกทางคำพูดหรือคำตอบ ที่ บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับทุกๆ ไป ซึ่ง ปกติแล้วความคิดเห็นต่างจากเจตคติ คือ ความคิดเห็นจะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะแต่เจต คติจะเป็นเรื่องทั่วไป ซึ่งมีความหมายกว้างกว่า

จำรอง เงินดี (2534) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อ สิ่งใดในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของ ทัศนคติก็ได้ สังเกตและวัดได้จากคน แต่มีส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคตินั้นเจ้าตัวอาจจะตระหนัก หรือไม่ตระหนักก็ได้

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2534) ความคิดเห็นหมายถึง การแสดงออกทางวาจาของเจตคติการที่ บุคคลกล่าวว่าเขามีความเชื่อ หรือความรู้สึกอย่างไรเป็นการแสดงความคิดเห็นของบุคคลดังนั้นการ วัดความคิดเห็นของบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

จากการให้ความหมายข้างต้นผู้วิจัยขอสรุปว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึก ความเชื่อ และค่านิยมของแต่ละบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของ เรื่องราว หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีพื้นฐานมาจากภูมิหลังทางสังคม ความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมต่างๆของบุคคล

ประเภทของความคิดเห็น

Remmer (1954) กล่าวว่าความคิดเห็นมี 2 ประการด้วยกัน คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด – เชิงลบสุด (Extreme opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลงทิศทางลบสุด ได้แก่ ความรังเกียจ ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก

2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive contents) การมีความเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

การแสดงความคิดเห็นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ซึ่งความคิดเห็นของแต่ละคนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งแม้เป็นเรื่องเดียวกัน ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันเสมอไปและอาจแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคลที่ได้รับมามีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็น

Oskamp (1977) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็นดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Genetic and Physiological factors) เป็นปัจจัยตัวแรกที่ไม่ค่อยจะได้พูดถึงมากนัก โดยมีการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพันธุกรรม จะมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคล ซึ่งจะมีผลต่อการศึกษา เจตคติ หรือความคิดเห็นของบุคคลนั้นๆได้ ปัจจัยด้านร่างกาย เช่น อายุ ความเจ็บป่วย และผลกระทบจากการใช้ยาเสพติดจะมีผลต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคล ยกตัวอย่าง คนที่มีความคิดอนุรักษ์นิยม มักจะเป็นคนที่มีอายุมาก เป็นต้น

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Direct personal experience) คือ บุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดต่างๆจากประสบการณ์โดยตรง เป็นการกระทำหรือพบเห็นต่อสิ่งต่างๆโดยตนเอง ทำให้เกิดเจตคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ เช่น เด็กทารกที่แม่ได้ป้อนน้ำนมคั้นให้ทาน เขาจะมีความรู้สึกชอบ เนื่องจากน้ำนมหวาน เย็น หอม ชื่นใจ ทำให้เขามีความรู้สึกต่อน้ำนมที่ได้ทานเป็นครั้งแรกเป็นประสบการณ์ โดยตรงที่เขาได้รับ

3. อิทธิพลจากครอบครัว (Parental influence) เป็นปัจจัยที่บุคคลเมื่อเป็นเด็กจะได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และครอบครัว ทั้งนี้เมื่อตอนเป็นเด็กเล็กจะได้รับการอบรมสั่งสอน ทั้งในด้านความคิด การตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย การให้รางวัลและการลงโทษ ซึ่งเด็กจะได้รับจากครอบครัว และจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับมา

4. ความคิดเห็นของกลุ่ม (Group determinants of attitude) ถือว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นหรือเจตคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคลจะต้องมีสังคมและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้น ความคิดเห็นและเจตคติต่างๆจะได้รับการถ่ายทอดและมีแรงกดดันจากกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนในโรงเรียน กลุ่มอ้างอิงต่างๆซึ่งทำให้เกิดความคล้อยตามเป็นไปตามกลุ่ม

5. สื่อมวลชน (Mass media) เป็นสื่อต่างๆที่บุคคลได้รับสื่อเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ จะมีผลทำให้บุคคลมีความคิดเห็นมีความรู้สึกต่างๆเป็นไปตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อ

จำเรียง ภาพจิตร (2536) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความคิดเห็นว่า ขึ้นอยู่กับกลุ่มทางสังคมในหลายประการ คือ

1. ภูมิหลังทางสังคม หมายถึงกลุ่มคนที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปแล้วจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไป เช่น ความคิดเห็นระหว่างผู้เยาว์กับผู้สูงอายุ ชาวเมืองกับชาวชนบท เป็นต้น

2. กลุ่มอ้างอิง หมายถึง การที่คนเราจะคบหาสมาคมกับใคร หรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้แก่ผู้ใด หรือการกระทำที่คำนึงถึงอะไรบางอย่างร่วมกันหรืออ้างอิงกันได้ เช่น ประกอบอาชีพ

เดียวกัน การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสมาคมเดียวกัน สิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นด้วย

3. กลุ่มกระตือรือร้น หรือกลุ่มเฉื่อยชา หมายถึง การกระทำใดที่ก่อให้เกิดความกระตือรือร้นเป็นพิเศษอันจะก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นมาได้ ย่อมส่งผลต่อการจูงใจให้บุคคลที่เป็นสมาชิกเหล่านั้นมีความคิดเห็นที่คล้อยตามได้ไม่ว่าจะให้คล้อยตามในทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม ในทางตรงกันข้ามกลุ่มเฉื่อยชาที่จะไม่มีอิทธิพลต่อสมาชิกมากนัก

(กิตติ สุทธิสัมพันธ์, 2542) ได้สรุปปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลแต่ละคนแสดงความคิดเห็นที่อาจเหมือนกันหรือแตกต่างกันออกไป คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย คือ เพศ อวัยวะ ความครบถ้วนสมบูรณ์ของอวัยวะต่างๆ คุณภาพของสมอง

1.2 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และการศึกษา ทำให้บุคคลที่มีความรู้ในเรื่องต่างๆ มากขึ้น และคนที่มีความรู้มากนั้นจะมีความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล

1.3 ความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติของบุคคลต่อเรื่องราวต่างๆ ซึ่งอาจจะได้จากการเรียนรู้ กลุ่มบุคคลในสังคม หรือจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.1 สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นของบุคคล เป็นการได้รับข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ ของแต่ละบุคคล

2.2 กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใด ก็จะต้องยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมนั้น ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความคิดเห็นไปตามกลุ่มหรือสังคมที่อยู่

2.3 ข้อเท็จจริงในเรื่องต่างๆ หรือสิ่งต่างๆ ที่บุคคลแต่ละคนได้รับ ทั้งนี้เพราะข้อเท็จจริงที่บุคคลได้รับแตกต่างกัน ก็จะมีผลต่อการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

การแสดงออกในด้านความคิดเห็น เป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแตกต่างกันตามปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคล ดังนี้ (ณพชัย มหาพิราพรณ์, 2542)

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หมุ่คณะ เรื่องราวต่างๆ หรือสถานการณ์ ความคิดเห็นเกิดขึ้นในตัวบุคคล จากการได้พบเห็น ชื่นเคย อาจถือได้ว่าเป็นประสบการณ์โดยตรง และจากการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นภาพถ่าย จากการอ่านหนังสือ โดยไม่ได้พบเห็นข้อเท็จจริง ถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม

2. ระบบค่านิยมและการตัดสินใจ เนื่องมาจากกลุ่มชนและแต่ละกลุ่มชน มีค่านิยมและการตัดสินใจไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกัน

การวัดความคิดเห็น

Best (1977) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็นโดยทั่ว ๆ ไป ว่าจะต้องมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้าและมีการตอบสนองซึ่งจะออกมาในระดับสูงต่ำ มากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้น โดยมากจะใช้ตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่ตอบคำถามเลือกตอบแบบสอบถามและผู้ถูกวัดจะเลือกตอบความคิดเห็นของคนในเวลานั้น การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นนั้นใช้การวัดแบบลิเคิร์ต โดยเริ่มด้วยการรวบรวมหรือการเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวกับความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย กับข้อความที่กำหนดให้ ซึ่งข้อความแต่ละข้อความจะมีความคิดเห็นเลือกตอบออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับข้อความว่าเป็นไปในทางเดียวกัน (เชิงนิยมหรือไม่นิยม)เป็นข้อความเชิงบวก Positive หรือข้อความเชิงลบ Negative

วัลลก ลำพาย (2545) กล่าวถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวัดว่า มาตรฐานวัดเจตคติ หรือทัศนคติ หรือความคิดเห็นที่นิยมใช้แพร่หลายมี 4 วิธี คือ

1. วิธีแบบสเกลวัดความต่างทางศัพท์ เป็นวิธีวัดทัศนคติ หรือความคิดเห็น โดยอาศัยคุณสมบัติที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น ดี-เลว ขยัน-ขี้เกียจ เป็นต้น
2. วิธีลิเคิ์ทสเกล เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นที่นิยมกันมากที่สุด เพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางชอบหรือไม่ชอบ โดยยึดอันดับความชอบหรือไม่ชอบซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบ และให้คะแนน 5 4 3 2 1 หรือ +1 +10 -1 -2 ตามลำดับ
3. วิธีกัทแมนสเกล เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นในแนวเดียวกัน และสามารถจัดอันดับของทัศนคติสูง-ต่ำ แบบเปรียบเทียบกันและกันได้จากต่ำสุดถึงสูงสุด และแสดงถึงการสะสมของข้อความคิดเห็น
4. วิธีเทอร์สโตนสเกล เป็นวิธีสร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาตร แล้วเปรียบเทียบตำแหน่งของความคิดเห็น หรือทัศนคติไปในทางเดียวกัน และเสมือนว่าเป็น Scale ที่มีช่วงห่างเท่ากัน

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นความชอบธรรมของแต่ละบุคคล ระดับความพึงพอใจแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน เนื่องจากพื้นฐานทางการศึกษาด้านเศรษฐกิจ อาชีพ ซึ่งนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะดังนี้

Vroom (1982) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่องานของตน คำว่า ทัศนคติต่องาน อาจใช้แทนกันได้กับความพึงพอใจในการทำงาน ทัศนคติทางบวกที่มีต่องานเทียบได้กับความพึงพอใจในการทำงานและทัศนคติทางลบที่มีต่องานเทียบได้กับความไม่พึงพอใจต่อการทำงาน

Sweeney and Mcfarlin (2002) กล่าวว่า iva ความพึงพอใจในการทำงานเป็นทัศนคติต่องานที่สำคัญและความพึงพอใจในการทำงานเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล แต่ละคนจะมีความแตกต่างกันไป และบุคคลเหล่านั้นจะมีการประเมินความพึงพอใจในการทำงานโดยการเปรียบเทียบกับสิ่งที่เขาต้องการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน และได้รับผลตอบแทนคืน ผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจ สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน รวมทั้งการส่งผลถึงความสำเร็จ และเป็นไปตามเป้าหมายขององค์การ

จากความพึงพอใจที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่าความพึงพอใจเป็นความชอบธรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งสามารถที่จะลดความตึงเครียดและตอบสนองตามความต้องการของบุคคลได้ ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อสิ่งนั้น

องค์ประกอบของความพึงพอใจ

Gilmer (1971) ได้สรุปองค์ประกอบต่างๆที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานไว้ 10 ประการ

1. ลักษณะของงานที่ทำ
2. การนิเทศงาน
3. ความมั่นคงในงาน
4. เพื่อนร่วมงานและการดำเนินงานภายใน
5. สภาพการทำงาน
6. ค่าจ้าง
7. ความก้าวหน้าในการทำงาน
8. ลักษณะงานทางสังคม
9. การติดต่อสื่อสาร
10. ผลตอบแทนที่ได้จากการทำงาน

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

McGregor (1960) นักทฤษฎีสัมพันธ์ที่เขียนหนังสือ The Human of Enterprise โดยได้ประยุกต์ความคิดลำดับขั้นของความต้องการของ Maslow มาใช้อธิบายรูปแบบการจูงใจคนงาน และได้อธิบายว่า การจูงใจคนงานมีอยู่สองวิธี คือ วิธีเดิม (Tradition) เรียกง่ายๆ ว่า ทฤษฎี X และวิธีแบบมนุษยสัมพันธ์หรือที่เรียกว่า ทฤษฎี Y ซึ่งทั้งสองทฤษฎีมีความแตกต่างกันในแง่ที่ว่าแต่ละรูปแบบการจูงใจมีความสามารถสนองตอบความต้องการของคนงานไม่เหมือนกัน กล่าวคือ ระบบการจัดการแบบ ทฤษฎี X สามารถตอบสนองความต้องการทางด้านกายภาพและความต้องการความปลอดภัยและในบางครั้งอาจตอบสนองความต้องการทางสังคมของคนงานได้

Herzberg (1966) เรียกว่า Motivator-Hygiene หรือเป็นภาษาไทยอาจเรียกว่า ทฤษฎีปัจจัยจูงใจ-ปัจจัยสุขวิทยา สารสำคัญคือ ปัจจัยจูงใจเท่านั้นที่สามารถสร้างความพอใจในงานให้กับคนงานได้ ส่วนปัจจัยสุขวิทยานั้น ไม่สามารถทำให้คนงานพอใจในงานได้ เพียงแต่ว่าคนงานคนไหนได้รับการตอบสนองตอบในส่วนที่เกี่ยวกับปัจจัยสุขวิทยาแล้ว ก็สามารถประกันได้แน่นอนว่าคนงานคนนั้นจะไม่เกิดความไม่พอใจในงาน ส่วนการจะทำให้คนพอใจในงานนั้นต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยการจูงใจ มิได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยสุขวิทยาเลย

จากทฤษฎีแรงจูงใจดังกล่าว นำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาได้ว่า แรงจูงใจเป็นสิ่งที่ทนทานความนำมามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการทำงาน เช่น รายได้จากการทำงาน คือ ถ้ามีรายได้สูง ก็เป็นแรงจูงใจให้ทนทานความตั้งใจทำงานอย่างดีที่สุดเพื่อนำรายได้นั้นมาสนองตอบต่อความต้องการของตนเอง ในทางตรงกันข้าม ถ้ามีรายได้ต่ำซึ่งไม่เพียงพอต่อการสนองตอบความต้องการของตนเอง ก็อาจนำไปสู่การทุจริตซึ่งถือว่าเป็นการละเมิดมรรยาททนทานความได้

ข้อบังคับสภาพทนทานความว่าด้วยมรรยาททนทานความ พ.ศ. 2529

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 27 (3) (จ) และมาตรา 51 และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งสภาพทนทานความมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติทนทานความ พ.ศ. 2528 คณะกรรมการสภาพทนทานความออกข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนทานความ หากทนทานความประพฤติตนดังต่อไปนี้ ถือว่าผิดต่อข้อบังคับสภาพทนทานความว่าด้วยมรรยาททนทานความ

มรรยาททนายความต่อศาลและในศาล

1. ไม่รับหน้าที่เมื่อผู้พิพากษาได้ขอแรงให้เป็นทนายความแก่ต่างในคดีอาญาวันแต่จะมีข้อแก้ตัวโดยสมควร
2. ไม่เคารพยำเกรงอำนาจศาล หรือกระทำการใดอันเป็นการดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในศาลหรือนอกศาล อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียอำนาจศาลหรือผู้พิพากษา
3. กล่าวความ หรือทำเอกสารหรือหลักฐานเท็จ หรือใช้กลอุบายลวงให้ศาลหลงหรือกระทำการใดเพื่อทราบคำสั่ง หรือคำพิพากษาของศาลที่ยังไม่เปิดเผย
4. สมรู้เป็นใจโดยทางตรงและทางอ้อม เพื่อทำพยานหลักฐานเท็จ หรือเลี่ยมสอนพยานให้เบิกความเท็จ หรือโดยปกปิดซ่อนงำอำพรางพยานหลักฐานใดๆ ซึ่งควรนำมาขึ้นต่อศาล หรือสัญญาจะให้สินบนแก่เจ้าพนักงาน หรือสมรู้เป็นใจในการให้สินบนแก่เจ้าพนักงาน

มรรยาททนายความต่อตัวความ

1. กระทำการใดอันเป็นการยุยงส่งเสริมให้มีการฟ้องร้องคดีกันกรณีอันหามูลมิได้
2. ใช้อุบายอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวต่อไปนี้ เพื่อจงใจให้ผู้ใดมออคติให้ว่าต่างหรือแก้ต่าง
 - 2.1 หลอกลวงให้เขาหลงว่าคดีนั้นจะชนะ เมื่อตนรู้สึกแก้ไขว่าจะแพ้
 - 2.2 อวดอ้างว่าตนมีความรู้ยิ่งกว่าทนายความอื่น
 - 2.3 อวดอ้างว่าเกี่ยวเป็นสมัครพรรคพวกรู้จักคุ้นเคยกับผู้ใดอันกระทำให้เขาหลงว่าตนสามารถจะทำให้เขาได้รับผลเป็นพิเศษ นอกจากทางว่าความ หรือหลอกลวง ว่าจะชักนำจงใจให้ผู้ นั้นช่วยเหลือคดีในทางใด ได้ หรือแอบอ้างขู่ว่าถ้าไม่ให้ตนว่าคดีนั้นแล้วจะหาหนทางให้ผู้ นั้น กระทำให้คดีของเขาเป็นแพ้

3. เปิดเผยความลับของลูกความที่รู้ในหน้าที่ของทนายความ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากลูกความนั้นแล้ว หรือโดยอำนาจศาล

4. กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวต่อไปนี้ อันอาจทำให้เสียเสียประโยชน์ของลูกความ

4.1 จงใจขาดนัด หรือทอดทิ้งคดี

4.2 จงใจละเว้นหน้าที่ที่ควรกระทำอันเกี่ยวแก่การดำเนินคดีแห่งลูกความของตน หรือปิดบังข้อความที่ควรแจ้งให้ลูกความทราบ

5. ได้รับปรึกษาหารือ หรือได้รู้เรื่องกรณีแห่งคดีใดโดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องกับคู่ความฝ่ายหนึ่ง แล้วภายหลังไปรับเป็นทนายความหรือใช้ความรู้ที่ได้มานั้นช่วยเหลือคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นปรปักษ์อยู่ในกรณีเดียวกัน

6. ได้รับเป็นทนายความแล้ว ภายหลังใช้อุบายด้วยประการใดๆ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร เพื่อจะให้ตนได้ประโยชน์นอกเหนือจากที่ลูกความได้ตกลงสัญญาให้

7. กระทำการใดอันเป็นการฉ้อโกง ชักยอก หรือกระบัดสินลูกความ หรือครอบครอง หรือหน่วงเหนี่ยวเงินหรือทรัพย์สินของลูกความที่ตนได้รับมาโดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องไว้นานเกินกว่าเหตุ โดยมิได้รับความยินยอมจากลูกความ เว้นแต่จะมีเหตุอันสมควร

หลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมรรยาททนายความในศาล และมรรยาทต่อคู่ความเฉพาะในส่วนที่เป็นกฎหมายอาญา และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หลักวิชาชีพนักกฎหมายสำหรับทนายความที่จะกล่าวต่อไปนี้ มุ่งหมายถึงข้อความประพฤติปฏิบัติอันดีงาม ซึ่งทนายความทุกคนควรจะต้องระลึกถึงและนำไปใช้ในการปฏิบัติงานวิชาชีพของตน เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามจริยธรรมและจรรยาบรรณ (ethics) ที่ดีของทนายความนอกเหนือไปจากข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ ซึ่งสามารถศึกษาหลักเกณฑ์และรายละเอียดได้จากข้อบังคับว่าด้วยมรรยาท ทนายความตามพระราชบัญญัติทนายความฉบับปัจจุบันอยู่แล้ว นอกจากนี้สำหรับนักกฎหมายที่ไม่ได้จดทะเบียนและรับอนุญาต

ให้เป็นทนายความ แต่ได้ประกอบวิชาชีพกฎหมายเป็นที่ปรึกษากฎหมาย หรือจัดธุรกิจทางด้านกฎหมายให้ลูกค้าความโดยไม่ได้ไปว่าความในศาล แต่งานของนักกฎหมายดังกล่าวนี้เป็นงานวิชาชีพกฎหมายโดยแท้ ประชาชนทั่วไปไม่สามารถเข้าใจได้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายอิสระในสำนักกฎหมายหรือสำนักงานทนายความทั่วไป คนใดได้จดทะเบียนและได้รับอนุญาตเป็นทนายความ ฉะนั้นนักกฎหมายที่ประกอบวิชาชีพกฎหมายซึ่งมิได้จดทะเบียนและได้รับอนุญาตเป็นทนายความ แม้จะไม่อยู่ในบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความตามกฎหมาย แต่ในจรรยาบรรณของการประกอบวิชาชีพกฎหมายแล้วก็ควรจะยึดถือข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ และหลักวิชาชีพนักกฎหมายสำหรับทนายความเช่นเดียวกัน (สิทธิโชค ศรีเจริญ, 2543)

สิทธิโชค ศรีเจริญ (2543) กล่าวว่าในการประกอบวิชาชีพทนายความนั้น ทนายความมีหน้าที่อันสำคัญอยู่ 2 ประการคือ

1. ให้ความช่วยเหลือลูกค้าความตามกฎหมาย หน้าที่นี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับการรับจ้างทำของประเภทอื่น ซึ่งผู้รับจ้างจะต้องพยายามทำงานที่ได้รับจ้างนั้นให้เกิดประโยชน์กับผู้ว่าจ้างมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แต่เนื่องจากวิชาชีพทนายความนั้นแม้จะเป็นการรับจ้างทำของชนิดหนึ่งก็ตาม แต่การประกอบวิชาชีพทนายความยังมีลักษณะแตกต่างจากการรับจ้างทำของประเภทอื่นอยู่บ้าง เช่น การที่ทนายความจะรับทำงานหรือไม่เป็นอิสระของทนายความที่จะวินิจฉัยว่าควรจะทำหรือไม่ และช่วยเหลือลูกค้าความนั้นเป็นการชอบด้วยเหตุผลหรืออุดมการณ์ของตนหรือไม่ เป็นต้น

การช่วยเหลือลูกค้าความตามกฎหมายนั้น เป็นหน้าที่ของทนายความที่ต้องทำอย่างถูกต้องตรงไปตรงมาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ แต่การปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องตรงไปตรงมาในบางครั้งอาจจะไม่เกิดประโยชน์กับลูกค้าความ หรือเกิดประโยชน์กับลูกค้าความแต่ขัดแย้งกับความถูกต้องและอุดมการณ์ของตนก็ได้ ฉะนั้นทนายความที่มีประสบการณ์น้อยจึงมีความรู้สึกได้ว่า ถ้าหากตนปฏิบัติหน้าที่กฎหมายอย่างตรงไปตรงมาอาจจะไม่สามารถรักษาประโยชน์ของลูกค้าความได้ จึงผันแปรวิธีการไปในทางที่จะเกิดประโยชน์แก่ลูกค้าความเป็นสำคัญ การปฏิบัติงานดังกล่าวถือว่าถูกต้องตามหน้าที่เพียงครั้งเดียว จริงอยู่การที่ลูกค้าความเสียเงินจ้างทนายความนั้น ต้องการที่จะได้ประโยชน์จากทนายความให้คุ้มกับค่าจ้างที่ได้จ่ายไปแต่ทนายความนั้นมีหน้าที่จะต้องรักษาความถูกต้องตามกฎหมายไว้เช่นเดียวกัน ฉะนั้นเมื่อใดก็ตามที่การปฏิบัติหน้าที่ของทนายความสามารถที่จะช่วยเหลือลูกค้าความตามตัวบทกฎหมายอย่างตรงไปตรงมาได้ ทนายความจึงควรที่จะรับทำคดีนั้นให้แก่ลูกค้าความ

2. เพื่อผดุงความยุติธรรมหน้าที่นี้เป็นหน้าที่ที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด เพราะความจริงแล้วในการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความนั้น ทนายความมีหน้าที่จะต้องผดุงความยุติธรรมของบ้านเมือง และถือว่าทนายความเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม การอำนวยความสะดวกยุติธรรมของบ้านเมืองจะดำเนินไปโดยความเรียบร้อยไม่ได้ถ้าหากปราศจากการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องของทนายความ ฉะนั้นโดยหน้าที่ของทนายความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมแล้วเราถือว่าทนายความนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของศาล (court officer)

ทนายความจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรงต่อกฎหมาย ถูกต้องตามมรรยาท และข้อพึงปฏิบัติต่าง ๆ อันเป็นจารีตประเพณีที่ดีงาม ทนายความต้องเป็นบุคคลที่เชื่อถือได้ ข้อความที่ทนายความกล่าวหรือนำมาแสดงจะต้องเป็นความจริง ทนายความจะต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดความถูกต้องเป็นธรรมในกระบวนการพิจารณาของศาล หน้าที่ของทนายความอย่างหนึ่งก็คือ นำข้อความจริงที่ถูกต้องมาเสนอให้ศาลใช้ข้อความจริงนั้นตัดสินคดีไปตามกฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่เช่นนี้เป็นส่วนสำคัญในการผดุงความยุติธรรมของบ้านเมืองควบคู่ไปด้วยกัน ความจริงแล้วการช่วยเหลือลูกความและการผดุงความยุติธรรมของบ้านเมืองให้เป็นที่ยังของประชาชนได้ตลอดไป

หน้าที่ของทนายความดังกล่าวทั้งสองข้อนั้นพิจารณาอย่างผิวเผินแล้วจะเห็นว่าจะขัดแย้งกันและไม่สามารถปฏิบัติให้พร้อมกันได้ แต่ทนายความที่ชาญฉลาดจะต้องรวมความคิดทั้งในการช่วยเหลือลูกความให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามกฎหมาย และในการผดุงความยุติธรรมนั้น ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ขัดแย้งกันแต่อย่างใด เพราะมีหลายกรณีที่ลูกความต้องการความเป็นธรรม ต้องการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนตามกฎหมาย ฉะนั้นทนายความสามารถปฏิบัติหน้าที่ทั้งสองอย่างได้โดยไม่ขัดแย้งกัน การที่จะช่วยเหลือลูกความโดยกระทำความผิดกฎหมาย เช่น การปลอมแปลงเอกสาร หรือการนำพยานเท็จมาเบิกความต่อศาลนั้น ถือว่าเป็นการช่วยเหลือลูกความในทางที่ผิดและไม่เป็นการผดุงความยุติธรรม ตามอุดมการณ์ของทนายความแต่อย่างใด ฉะนั้นทนายความที่ดีจะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยตระหนักถึงหน้าที่ทั้งสองประการนี้อยู่เสมอการปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญทั้งสองประการให้ครบถ้วนตลอดเวลานั้น จะเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ทนายความผู้นั้นประสบความสำเร็จในชีวิตการเป็นทนายความ เป็นที่ยอมรับนับถือของเพื่อนทนายความและประชาชนทั่วไป

ด้วยเหตุผลที่ว่าวิชาชีพทนายความนั้นเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวกับความบริสุทธิ์ยุติธรรมของบ้านเมือง ความทุกข์ยากของประชาชนและความถูกต้องเป็นธรรมของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม

ทนายความจะต้องใช้ความรู้คู่กับคุณธรรมเสมอ การใช้ความรู้ไปในทางแสวงหาประโยชน์หรือทรัพย์สินใส่ตนแต่เพียงอย่างเดียว นั่นถือว่าการประกอบวิชาชีพที่ยังไม่ถึงพร้อมด้วยอุดมการณ์ของนักกฎหมายที่เป็นทนายความการใช้ความรู้คู่กับคุณธรรมนั้นเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ทนายความมีแนวความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่หาและรักษาความยุติธรรม แสวงหาความจริงและความถูกต้อง เพื่อความบริสุทธิ์ยุติธรรมอยู่เสมอ เมื่อแนวความคิดของทนายความเป็นไปในทางรักษาความยุติธรรม ตรงกับแนวความคิดของศาลแล้ว คดีของทนายความผู้นั้นก็จะประสบความสำเร็จตามที่ตนได้ให้คำแนะนำไว้กับลูกความเสมอ เมื่อทนายความปฏิบัติตนเช่นนี้ต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน ชื่อเสียงเกียรติคุณของเขาก็จะเป็นที่รับรู้ของประชาชนทั่วไป และนั่นคือความสำเร็จในชีวิตของทนายความ ฉะนั้นผู้ประกอบวิชาชีพทนายความที่ประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงานนั้น จะต้องใช้ความรู้คู่คุณธรรมและมีจริยธรรมนำวิชาชีพของตนเสมอ

หลักวิชาชีพนักกฎหมายที่เป็นทนายความนั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือจริยธรรมของนักกฎหมาย สำหรับทนายความนั้นนอกจากจะปฏิบัติตามกฎหมายที่ควบคุมมารยาทซึ่งเรียกว่าข้อบังคับว่าด้วยมารยาททนายความแล้ว ทนายความยังต้องปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของนักกฎหมาย และจารีตประเพณีที่ดีงาม ซึ่งถือว่าเป็นข้อพึงปฏิบัติของทนายความอีกด้วย มีคำแนะนำที่เกี่ยวกับวิธีการทำงานของทนายความหลายประการ แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความที่เกี่ยวข้องกับลูกความและที่เกี่ยวกับศาลรวมถึง การปฏิบัติหน้าที่ทั่วไปของทนายความ ต่อไปนี้คือ

การปฏิบัติหน้าที่ของทนายความเกี่ยวกับลูกความ

1. ทนายความจะต้องแบ่งแยกงานในหน้าที่ทนายความกับงานส่วนตัวออกจากกันให้ได้ ไม่ควรจะเอางานของลูกความกับงานของตนเองไปปะปนกันหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวพันกัน รวมทั้งไม่ควรสนิทสนมกับลูกความมากเกินไปจนเสี่ยง เช่น ให้ความสนิทสนมคุ้นเคยเล่นหัวหรือมีความสัมพันธ์ทางชู้สาว หรือใช้จ่ายเงินร่วมกันจนแยกกันไม่ออกว่างานนั้นเป็นงานส่วนตัวหรือเป็นงานในหน้าที่ทนายความ การปฏิบัติตนดังกล่าวนี้ นอกจากจะเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับหน้าที่ทนายความแล้ว ในบางครั้งความสนิทสนมกับลูกความจนเกินกว่าเหตุนี้ อาจมีผลกระทบให้การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนเสียหายได้

2. การให้คำปรึกษากับลูกความนั้นจะต้องทำในสถานที่และเวลาที่เหมาะสม ส่วนใหญ่แล้วควรให้คำปรึกษาลูกความ ณ สำนักงานของตนในเวลาที่เหมาะสมกับการงานชนิดนั้น

ทนายความไม่ควรจะไปพบหรือให้คำปรึกษาลูกความที่บ้านหรือสถานที่อื่นที่ไม่เหมาะสม เช่น ในร้านอาหาร ในสถานที่เรีงรมย์ ทนายความควรจะให้ลูกความมาพบตนที่สำนักงาน เว้นแต่ในกรณีจำเป็นที่ลูกความเจ็บป่วย หรือลูกความเป็นผู้สูงวัยวุฒิหรือคุณวุฒิ หรือมีเหตุผลอื่นอันเป็นเหตุชั่วคราว ทนายความจึงควรไปพบลูกความ ณ ที่อื่นนอกสำนักงานของตนได้ นอกเหนือจากข้อยกเว้นดังกล่าวแล้วต้องถือเป็นระเบียบปฏิบัติว่าลูกความทุกคนจะต้องมาพบทนายความที่สำนักงานเพื่อแสดงถึงการให้เกียรติทนายความ ในทางกลับกันการที่ทนายความต้องไปพบลูกความ ณ ที่อื่นนอกสำนักงานของตนนั้น อาจถูกมองได้ว่าทนายความนั้นเป็นผู้รับใช้สุดแต่ลูกความจะสั่งให้ไปพบ ณ ที่ใด ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการให้คำปรึกษาแนะนำ และการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความเป็นอย่างยิ่ง

3. ในการปฏิบัติหน้าที่ทนายความนั้น ทนายความต้องมีบุคลิกลักษณะที่ดี มีความสุภาพ เรียบร้อยถ่อมตนมีความพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้กับลูกความอย่างมีประสิทธิภาพมีความตื่นตัวที่จะรับฟังปัญหา และแสดงความคิดเห็นอย่างกระตือรือร้นและตรงไปตรงมาการแต่งกายของทนายความก็มีส่วนทำให้ทนายความมีความเชื่อมั่นใจตนเองและสร้างความเชื่อถือให้กับลูกความด้วย ทนายความจะต้องแต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีระเบียบ แต่มิใช่ต้องแต่งตัวหรูหราด้วยเสื้อผ้าราคาแพง การมีบุคลิกลักษณะที่ดี การวางตนที่เหมาะสมสุภาพเรียบร้อยนั้น เป็นภาพพจน์ที่ดีสำหรับทนายความ และเป็นปัจจัยในความสำเร็จของการประกอบวิชาชีพทนายความอีกด้วย

4. ทนายความจะต้องรับฟังความคิดเห็นของลูกความ หรือคู่ความฝ่ายตรงข้ามหรือทนายความของฝ่ายตรงข้ามด้วยความสุขุมรอบคอบ แล้วนำความคิดเห็นเหล่านั้นมาพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงที่ได้สอบสวนมาทั้งหมด เพื่อพิจารณาว่าความคิดเห็นใดเป็นความคิดเห็นที่ตรงไปตรงมามีเหตุผลควรรับฟัง และความคิดเห็นใดเป็นความคิดเห็นที่มีคติไม่ควรรับฟัง ความคิดเห็นใดควรที่จะค้นคว้าหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม และความคิดเห็นใดเป็นข้อเท็จจริงที่ยุติแล้ว ทนายความจึงต้องพิจารณาปัญหาและแนวความคิดให้กระจ่างชัดเจนว่าอะไรคือข้อเท็จจริง และอะไรคือความคิดเห็น อย่างนำความคิดเห็นไปปนกับข้อเท็จจริงจนหลงข้อเท็จจริง

5. ทนายความที่ปฏิบัติหน้าที่ให้กับลูกความนั้นไม่ควรที่จะเอาผลประโยชน์ส่วนตัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจปฏิบัติงานตามหน้าที่ การตัดสินใจในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของทนายความนั้นจะต้องเป็นไปตามเหตุผล ความถูกต้องและประโยชน์ของลูกความเท่านั้น ไม่ควรเอาเหตุผลที่เป็นประโยชน์ส่วนตัวเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจว่า ควรทำอย่างไรหรือไม่ควรทำ

อย่างไร เช่น การที่ทนายความคิดวิธีปฏิบัติงานให้ลูกความไว้หลายวิธีวิธีการหนึ่งเป็นวิธีที่ต้องแต่ได้ค่าทนายความน้อย แต่อีกวิธีหนึ่งเป็นวิธีที่ต้องเหมือนกัน แต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาและทนายความจะได้ค่าทนายความมาก การที่ทนายความจะเลือกวิธีที่ตนจะได้ประโยชน์จากค่าทนายความมากๆ นั้นเป็นการไม่ถูกต้อง ถือได้ว่าเป็นการตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่โดยเอาผลประโยชน์ของลูกความตามหลักวิชาชีพที่ถูกต้องการที่เอาผลประโยชน์ของตนเข้าไปเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานวิชาชีพนั้นมีโอกาสที่ผิดพลาดและเสียหายได้มาก เพราะทนายความจะหวังประโยชน์แม้กระทั่งผลประโยชน์ของตนจนกระทั่งงานของลูกความเสียหายหรือได้ผลไม่สมบูรณ์

6. การตัดสินใจรับทำงานใดหรือไม่นั้น อย่างน่าเหตุผลเฉพาะเงินค่าจ้างเพียงประการเดียวเข้ามาตัดสินว่าควรจะทำงานนั้นหรือไม่ การคิดเงินค่าทนายความนั้นควรกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ให้เป็นมาตรฐาน เพื่อให้ลูกความเลือกชำระค่าทนายความตามวิธีการที่เขาพอใจและสามารถจะปฏิบัติได้ เช่น การคำนวณค่าทนายความจากจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาท หรือการคำนวณค่าทนายความจากระยะเวลาที่ทนายความต้องปฏิบัติงานให้กับ ลูกความเป็นเดือน เป็นวัน หรือเป็นชั่วโมง และที่สำคัญที่สุดก็คือทนายความจะต้องไม่กำหนดค่าทนายความโดยถือเอาความแพ้นะเป็นเกณฑ์ หรือคำนวณจากทรัพย์สินที่ได้มาจากการเป็นความเป็นเกณฑ์ในการคิดค่าทนายความ ทนายความมีหน้าที่รักษาประโยชน์ของลูกความในทุกกรณี การเรียกค่าทนายความสูงเกินสมควรเป็นการเอาเปรียบลูกความและถือว่าทนายความไม่รักษาประโยชน์ของลูกความตามหน้าที่

7. เมื่อกรณีมีเหตุจำเป็นต้องเข้าช่วยเหลือว่าความให้โดยไม่ได้ค่าตอบแทน เช่น ลูกความเป็นคนยากจนได้รับความเดือดร้อนทุกข์ยาก หรือถูกข่มเหงรังแก ทนายความควรช่วยเหลือด้วยความเต็มใจทนายความต้องปฏิบัติหน้าที่นี้เพื่อให้ประชาชนที่ยากไร้ได้รับความเป็นธรรมอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้สังคมมีคุณภาพแห่งความเป็นธรรมโดยปราศจากข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ ทนายความต้องปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริตไม่หาประโยชน์จากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของลูกความ ไม่มีผลประโยชน์อื่นใดแอบแฝง หรือเข้าไปมีส่วนได้เสียในทางทรัพย์สินประการอื่น โดยอาศัยโอกาสที่ลูกความกำลังทุกข์ยากเดือดร้อนไว้ที่พึ่งลูกความอาจจะจำยอมเพราะเกรงว่าคดีของตนจะเสียหาย

8. ทนายความไม่ควรจ่ายเงินให้บุคคลใดซึ่งมีลักษณะเป็นค่าตอบแทนในการที่เขาหาคดีมาให้ เช่น ค่านายหน้า หรือส่วนลดจากค่าทนายความที่ตนจะได้รับตามปกติ และไม่ควรออกเงินค่าธรรมเนียมศาลหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีเพื่อให้เขาต่อสู้คดีในศาล ไม่ว่าจะการจ่ายเงินดังกล่าว

จะทำให้เปล่า หรือแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินอื่นของคุณ หรือเพียงเพื่อให้เขามอบคดีให้ตน ดำเนินการ เว้นแต่การออกเงินทดรองโดยสุจริตตามความจำเป็นชั่วระยะเวลาอันสั้น และคุณจะต้องชำระคืนเท่าจำนวนที่ได้จ่ายทดรองไป

9. ทนายความมีสิทธิรับค่าทนายความจากลูกค้าของคุณแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น ทนายความไม่มีสิทธิรับเงินจำนวนใดๆ จากบุคคลอื่นนอกจากลูกค้าของคุณโดยที่ลูกค้าของคุณไม่ทราบเรื่องทนายความจะต้องไม่เรียกเงินลูกค้าในรูปแบบของค่าใช้จ่ายเพื่อบริการพิเศษซึ่งมีความหมายไปในทางติดสินบนผู้พิพากษา หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐคนใดคนหนึ่งเพื่อที่จะให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งให้เกิดผลดีกับงานของคุณหรือคดีของคุณเป็นอันขาด ไม่ว่าทนายความผู้นั้นจะนำเงินไปดำเนินการตามที่เรียกร้องหรือไม่ก็ตาม

10. ทนายความไม่ควรรับทำงานให้ลูกค้าจนกว่าจะได้ทราบข้อความจริงในเรื่องนั้น อย่างเพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่ อย่าทำในสิ่งที่ฝืนความเป็นจริง เพราะจะเกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงของคุณได้ และอย่ารับรองผลงานของคุณว่าจะชนะก่อนทราบข้อเท็จจริง หรือก่อนลงมือทำงาน ทนายความจะต้องไม่โอ้อวดอ้างเป็นมั่นเหมาะต่อลูกค้าว่าคุณสามารถชนะคดีนั้นได้ เพราะเคยชนะคดีประเภทนั้นมาแล้วหลายคดีอย่างมากที่สุดเมื่อทนายความได้ค้นคว้าหาข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานพอสมควรแล้วก็อาจแสดงความคิดเห็นตามเหตุผลของข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายในเรื่องนั้นว่ามีโอกาสชนะด้วยเหตุใดเท่านั้น

11. ในคดีแพ่งหรือคดีอาญาที่ยอมความกันได้ทนายความจะต้องพยายามหาทางประนีประนอมยอมความกันให้ได้ ทนายความจะต้องรักษาประโยชน์ของลูกค้าไว้อย่างสูงสุดภายใต้มูลฐานของความชอบธรรมตามกฎหมายและศีลธรรมอันดี เมื่อลูกค้ามีความประสงค์จะประนีประนอมยอมความ หรือต้องการจะเลิกคดีนั้น หรือจะนำคดีนั้นไปให้ทนายความคนอื่นทำต่อไป ทนายความจะต้องดำเนินการไปตามความประสงค์ของลูกค้าอย่างเต็มที่โดยเร็ว อย่าได้แย่งคัดค้าน หรืออย่าแสดงความคิดเห็นอื่นใดเพื่อที่จะทำคดีนั้นต่อไป การให้คำแนะนำในการประนีประนอมยอมความ ในการเลิกคดี หรือในการที่จะเปลี่ยนทนายความใหม่ดังกล่าวนี้ขอให้ทนายความกระทำไปด้วยสุจริตและจริงใจ เพื่อประโยชน์ของลูกค้าเท่านั้น

12. เมื่อเกิดข้อขัดแย้งกับลูกค้าของคุณไม่ว่าจะด้วยความคิดเห็นไม่ตรงกันในงานที่ทำอยู่หรือขัดแย้งด้วยเหตุผลอื่นขอให้ทนายความรีบบอกเลิกการเป็นทนายความโดยเร็วโดยเฉพาะ

อย่างยิ่งทนายความไม่ควรมีเหตุขัดแย้งกับลูกความในเรื่องเงินค่าจ้าง หากทนายความไม่ได้รับเงินค่าจ้างตามที่ตกลงกันนั้น ทนายความต้องทำความเข้าใจกับลูกความของตนให้เข้าใจในเหตุผลและความจำเป็นของการจ่ายเงินค่าทนายความ หากลูกความปฏิเสธโดยปราศจากเหตุผล ทนายความต้องพิจารณาต่อไปว่าตนสามารถทำงานนั้นโดยไม่ได้รับค่าทนายความได้หรือไม่ ถ้าสามารถทำได้ก็ให้ทำต่อไปด้วยความยินดี เสมือนหนึ่งไม่มีข้อขัดแย้งกับลูกความมาก่อนแต่ถ้าพิจารณาแล้วไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ ก็ขอให้รีบคืนงานนั้นให้ลูกความไปว่าจ้างทนายความคนอื่นดำเนินการต่อไป อย่าฝืนทำงานนั้นโดยที่มีเหตุขัดแย้งกับลูกความเป็นอันขาด

13. เมื่อมีเหตุจำเป็นที่ทนายความจะต้องถอนตัวจากการเป็นทนายความทนายความจะต้องแจ้งให้ลูกความทราบล่วงหน้า เพื่อให้ลูกความจัดหาทนายความใหม่ได้ทัน ทนายความไม่ควรถอนตัวอย่างกะทันหันในเวลาที่ยังคาดหมายได้ว่าลูกความจะเสียหาย กระทบกระเทือนผลของคดี หรือมีผลเสียกับความคิดเห็นของประชาชน เช่น ทนายความถอนตัวในขณะที่มีเหตุการณ์อันใดอันหนึ่งเกิดขึ้น ซึ่งชวนให้สงสัยว่าลูกความกระทำความผิดจริง ทนายความจึงถอนตัวเนื่องจากกลัวจะเสียชื่อ เป็นต้น และไม่ว่ากรณีใด ทนายความจะต้องคืนสำนวนคดี เอกสาร หลักฐาน และเงินค่าทนายความส่วนที่เหลือให้ลูกความรับไปโดยเร็ว

14. ทนายความต้องไม่แนะนำ ยุยงส่งเสริม หรือเปิดโอกาสให้ลูกความกระทำความผิดกฎหมาย เช่น ทำหลักฐานเท็จ ปลอมเอกสาร หรือวิ่งเต้นคดี ทนายความต้องทักท้วงห้ามปราม หากไม่เชื่อทนายความต้องถอนตัวทันที อย่าปล่อยให้ลูกความดำเนินการไปทั้งที่รู้ แม้ทนายความจะไม่เห็นด้วยแต่ก็เหมือนกับทนายความมีส่วนสนับสนุนให้ลูกความดำเนินการทนายความต้องไม่ชักจูงใจให้พยานเบิกความเท็จหรือชักจูงพยานให้เบิกความผิดไปจากความจริง ไม่ว่าจะทำเพื่อผลของคดีหรือเพื่อจะเอาใจลูกความของตน ทนายความอาจทบทวนข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่พยานรู้เห็น และแนะนำให้พยานระมัดระวังให้ข้อสำคัญที่อาจจะถูกฝ่ายตรงข้ามลงถามค้านให้ผิดไปจากความจริงหรือให้ระวังการตอบคำถามค้านในเรื่องใดข้อใดบ้างเท่านั้น ไม่ควรตกแต่งเรื่องหรือแนะนำว่าควรจะพูดอย่างไรศาลจึงจะเชื่อ การกล่าวความจริงย่อมมีเหตุผลอยู่ในข้อความที่กล่าวอยู่แล้ว

15. ทนายความไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือให้คำปรึกษาใด ๆ ในเรื่องที่ลูกความมีทนายความคนอื่นดำเนินการอยู่แล้ว เว้นแต่ทนายความเจ้าของเรื่องผู้นั้นจะยินยอมหรือเป็นความประสงค์ของลูกความ ซึ่งทนายความเจ้าของเรื่องมีความเห็นชอบและยินยอมให้ดำเนินการเช่นนั้นได้ มิฉะนั้นอาจเกิดการขัดแย้งกันในเหตุผลและวิธีการปฏิบัติงาน ซึ่งทนายความทั้งสองคนนั้นอาจ

มีแนวความคิดไม่ตรงกัน เพราะมีความเข้าใจในข้อเท็จจริง และปัญหาต่างกัน แม้ทนายความทั้งสองคนจะมีความประสงค์ที่ดีต่อลูกความก็ตาม อาจเกิดการขัดแย้งสับสนในแนวความคิดและวิธีการจนเกิดปัญหายุ่งยากกับลูกความได้

16. เมื่อทนายความได้ปฏิบัติหน้าที่เสร็จเรียบร้อยหรือคดีถึงที่สุดแล้ว มีทรัพย์สินเอกสารหรือสิทธิใด ๆ ที่ได้มาอันเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น ทนายความต้องชี้แจงให้ลูกความทราบและควรทำบันทึกส่งมอบเป็นลายลักษณ์อักษรให้ลูกความรับสิ่งเหล่านั้นไปเพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงในภายหน้า เพราะมีอยู่หลายกรณีที่ลูกความได้รับเอกสารและทรัพย์สินคืนไปจากทนายความแล้ว นานวันหาไม่พบ เข้าใจว่ายังคงอยู่ที่ทนายความจึงมาทวงถามเอาจากทนายความ แม้ทนายความจะได้คืนไปแล้วก็ตาม แต่ถ้าไม่มีหลักฐานการส่งคืนดังกล่าวก็อาจทำให้งานที่ตนได้ปฏิบัติมาครบถ้วนเรียบร้อยนั้นเสียหาย หรือเสื่อมเสียถึงชื่อเสียงของตนได้

การปฏิบัติหน้าที่ของทนายความเกี่ยวกับศาล

การปฏิบัติตนในบริเวณศาล

1. ทนายความผู้ปฏิบัติหน้าที่ในศาล ทั้งเวลาว่าความและในเวลาและปฏิบัติหน้าที่อื่น จะต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเป็นแบบอย่างที่ดีให้ประชาชนผู้ไปฟังศาลได้เห็นว่าทนายความนั้นมีข้อสังเกตที่การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ดูสง่างามน่าเชื่อถือทุกคน ทนายความจะต้องระมัดระวังในการแต่งกายแม้ว่าตนจะมีได้ว่าความในห้องพิจารณาคดีก็ตาม การแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อยเป็นการให้เกียรติสถาบันศาลและสถาบันทนายความให้เป็นที่ยกย่องนับถือของประชาชนทั่วไป ทนายความที่เป็นชายไม่ควรใส่เสื้อหรือผูกเนคไทสีฉูดฉาด พับแขนเสื้อหรือแบะคอเสื้อแม้ว่าอากาศจะร้อนก็ตาม ทนายความที่เป็นหญิงไม่ควรใช้เสื้อผ้าที่มีสีฉูดฉาด หรือมีรูปแบบที่ไม่สมควร เช่น สวมกระโปรงสั้นจนเกินไป

2. การวางตนในบริเวณศาล ทนายความควรระมัดระวังความประพฤติและการพูดจาในบริเวณศาลให้สุภาพเรียบร้อยสมเกียรติของทนายความตลอดเวลา ไม่ประหม่าหรือสะเพร่า ไม่พูดเสียงดังหรือตะโกนพูดกับผู้อื่นด้วยเสียงอันดัง ดื่มสุราเข้ามาในบริเวณศาลกระเช้าเข้าแห่ พูดจาตลกโปกฮา หรือพูดจาสนมกับทนายความหรือคู่ความฝ่ายตรงข้ามจนเสื่อมรยาท หรือจนเกิดความเข้าใจผิดเป็นที่ครหานินทาของผู้ที่พบเห็นทนายความต้องปฏิบัติตนตามระเบียบให้เป็น

แบบอย่างที่ดีในบริเวณศาล เช่นการจราจรจะต้องจอด ณ บริเวณที่ศาลจัดไว้ให้ การยื่นคำคู่ความ การตรวจและขอคัดคำสั่งศาลหรือคำพยานจะต้องทำตามระเบียบของศาล หรือของเจ้าพนักงานที่กำหนดไว้

3. ให้ความร่วมมือเจ้าหน้าที่ศาลในการปฏิบัติตามระเบียบของศาลเกี่ยวกับงานธุรการต่างๆ งานราชการศาลในส่วนที่เป็นงานธุรการนั้นมีระเบียบข้อบังคับกำหนดไว้ในแต่ละศาลอาจจะไม่เหมือนกันทนายความที่ไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ธุรการของศาลนั้น ๆ จะต้องศึกษาและให้ความร่วมมือเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามระเบียบของศาลตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนของทางราชการโดยอ้างเหตุรีบด่วนในงานที่จะต้องปฏิบัติ นั้น จะต้องอยู่ในขอบเขตอันจำกัดที่สุด การทำผิดระเบียบแม้จะเป็นเพียงเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ อาจเกิดความเสียหายกับระบบงานธุรการของศาล ทำให้ประชาชนเข้าใจผิดว่าการปฏิบัติตามระเบียบของศาลไม่ใช่สิ่งที่จะต้องปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันขึ้นอยู่กับการทำงานของทนายความคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับระเบียบราชการซึ่งจะเกิดผลเสียหายกับงานธุรการของศาลเป็นส่วนรวม

การปฏิบัติตนในการว่าความในศาล

1. การว่าความในศาลนั้นทนายความจะต้องแต่งตัวให้ถูกต้องตามข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ เช่น ทนายความที่มีสิทธิสวมเสื้อครุยเนติบัณฑิตต้องสวมเสื้อครุยให้เรียบร้อยก่อนศาลออกนั่งพิจารณา หากมีความจำเป็นที่ไม่สามารถสวมเสื้อครุยได้จะขอขออนุญาตต่อศาล โดยแสดงเหตุผลและความจำเป็นที่ไม่สามารถสวมเสื้อครุยในการพิจารณาคดีของศาลได้

2. ทนายความที่ปฏิบัติหน้าที่ในห้องพิจารณาคดีของศาล ไม่ว่าศาลจะออกนั่งพิจารณาคดีหรือไม่ก็ตาม ทนายความจะต้องระมัดระวังตนเองอยู่ตลอดเวลา ต้องปฏิบัติตนด้วยความสุภาพเรียบร้อย ให้ความเคารพสถาบันศาลและสถานที่ซึ่งใช้เป็นห้องพิจารณาคดี ต้องนั่งให้เรียบร้อย ไม่นั่งไขว่ห้างหรือปล่อยอารมณ์แบบกึ่งนั่งกึ่งนอน นั่งพุบหน้ากับโต๊ะ หรือนั่งหลับ ห้ามสูบบุหรี่ในห้องพิจารณาแม้ว่าศาลยังไม่ออกนั่งพิจารณาก็ตาม การพูดกับศาลหรือตอบคำถามของศาลจะต้องลุกขึ้นยืนพูดด้วยอาการอันสุภาพทุกครั้ง การยื่นแถลงข้อความหรือซักถามพยานนอกที่นั่งของทนายความนั้นจะต้องขออนุญาตจากศาลทุกครั้ง การขอตรวจเอกสารหรือสำนวนคดีของศาลหรือจะขอให้ศาลดำเนินการใดๆ จะต้องขออนุญาตศาลทุกครั้ง การจะเข้าหรือออกจากห้องพิจารณาขณะที่ศาลกำลังนั่งพิจารณาอยู่จะต้องขออนุญาตศาลด้วยความเคารพ ทนายความจะต้องเป็น

ตัวอย่างที่ดี เป็นผู้นำแบบอย่างของการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลที่ถูกต้องและสง่างาม ให้คู่ความและประชาชนทั่วไปได้เห็นแบบอย่าง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้สถาบันศาลเป็นสถาบันอันศักดิ์สิทธิ์และทรงเกียรติเป็นที่เคารพนับถือแก่ประชาชนทั่วไป

3. การใช้ถ้อยคำในห้องพิจารณาคดี ทนายความจะต้องระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำทั้งในขณะที่ยกกำลังนั่งพิจารณาคดีและก่อนหรือหลังการพิจารณาคดี ทนายความจะต้องใช้ถ้อยคำที่สุภาพเรียบร้อยไม่ใช่เสียงที่ดังจนเกินไป ไม่กล่าวคำหยาบ ไม่พูดต่อเสียงหรือทะเลาะวิวาทกับคู่ความฝ่ายตรงข้ามหรือพยานที่มาให้การต่อศาล การโต้แย้งศาลในขณะที่พิจารณาคดีทนายความจะต้องกระทำด้วยความสุภาพเรียบร้อย ดำรงกิริยามรรยาทให้คงงามสุชุมเยือกเย็น ใช้ถ้อยคำเท่าที่เหมาะสมจำเป็นเพื่อการรักษาประโยชน์ของลูกความในการพิจารณาคดี ไม่ยืนยันความเห็นของตนจนมีลักษณะเป็นการอวดรู้หรืออวดดี หากจะแนบนัยกับลูกความและผู้เข้าฟังการพิจารณาคดี การที่ทนายความจะลุกขึ้นพูดในเวลาที่ทนายความอีกฝ่ายหนึ่งกำลังแถลงหรือซักความอยู่นั้น จะต้องขออนุญาตศาลเสียก่อนและต้องเป็นกรณีที่มีเหตุจำเป็นจริงๆ การพูดลอยๆ หรือพูดแทรกขึ้นมากในเวลาที่ทนายความอีกคนหนึ่งกำลังว่าความอยู่นั้นถือว่าเป็นมรรยาทที่ไม่ดีไม่ให้เกียรติศาลและคู่ความฝ่ายตรงข้ามไม่ควรกระทำอย่างยิ่ง

4. ทนายความต้องไม่เขียนคำคู่ความหรือแถลงถ้อยคำให้ศาลจดลงเป็นข้อความเท็จจริงหรือมีลักษณะเป็นการต่อเสียดคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งหรือพยานที่มีมาให้การต่อศาลทนายความไม่ควรดำเนินการใดๆ ด้วยเป็นการต่อเสียดคู่ความฝ่ายหนึ่งหรือพยานที่มาให้การต่อศาล ทนายความไม่ควรดำเนินการใดๆ ด้วยอารมณ์โกรธ แสดงความไม่พอใจหรือเป็นปรีภัยต่อผู้อื่นในห้องพิจารณาคดี การโต้เถียงหรือคัดค้านการดำเนินกระบวนการพิจารณาของคู่ความฝ่ายตรงข้ามจะต้องกระทำด้วยความสุภาพ และควรกล่าวต่อศาลที่ไม่ใช่กล่าวโต้เถียงกับคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งโดยตรง ทนายความควรปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ครบถ้วนเท่านั้น อย่าเข้าไปเป็นตัวแทนเสียเองไม่ถือเอาความโกรธเกลียดของลูกความมาเป็นของตน แม้ลูกความจะเป็นญาติมิตรอันสนิทก็ตาม

5. การว่าความในศาลทนายความต้องระลึกเสมอว่า ทนายความเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมเช่นเดียวกับผู้พิพากษาและทนายความฝ่ายตรงข้าม แต่ละคนมีหน้าที่อันสำคัญร่วมกันคือ การแสวงหาความจริงจากพยานหลักฐานตามกฎหมาย เพื่อให้คดีนั้นได้รับการพิจารณาและพิพากษาอย่างถูกต้องบริสุทธิ์ยุติธรรม ไม่ใช่ไปว่าความเพราะเงินค่าจ้าง แสวงหาประโยชน์โดยฝ่าฝืนความจริง เช่น การที่ทนายความพยายามสรุปคำเบิกความของพยานให้ผิดไปจากถ้อยคำที่

พยานเบิกความต่อศาล เพื่อให้ศาลจดบันทึกคำเบิกความผิดไปจากถ้อยคำที่แท้จริง เพื่อเอาเปรียบ คู่ความฝ่ายตรงข้ามนั้น เป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักจริยธรรมทนายความ

6. ทนายความจะต้องแสดงให้เห็นศาลหรือประชาชนทั่วไปได้เข้าใจว่าศาลเป็นสถาบันที่ศักดิ์สิทธิ์ ผู้พิพากษาเป็นผู้ปราศจากอคติและมีความเที่ยงธรรม ทนายความเองต้องให้ความเคารพผู้พิพากษาและหลีกเลี่ยงการแสดงความสนับสนุนเป็นการส่วนตัวกับผู้พิพากษา ทนายความต้องไม่ติดต่อ หรือโต้เถียงปัญหากับผู้พิพากษาเป็นการส่วนตัวเกี่ยวกับคดีที่อยู่ในการพิจารณาโดยลำพังลับหลังคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง หรือเปิดเผยสาระสำคัญของคดีให้ผู้พิพากษาทราบเป็นส่วนตัวซึ่งคู่ความฝ่ายตรงข้ามไม่ทราบ นอกจากนี้เปิดเผยสาระสำคัญของคดีให้ผู้พิพากษาทราบเป็นส่วนตัวซึ่งคู่ความฝ่ายตรงข้ามไม่ทราบ นอกจากนี้ต้องระวังตนไม่พูดจาประจบประแจงผู้พิพากษาหรือกล่าวคำสรรเสริญเยินยอจนเกินความเป็นจริง

7. ทนายความต้องระมัดระวังการติดต่อวิสาสะกับผู้พิพากษา แม้จะเป็นเพื่อนสนิทกันก็ตาม การให้บริการหรือเอื้อเฟื้อให้ผู้พิพากษาจนเกินสมควรอาจถูกครหาในทางเสียหายได้ การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างทนายความกับผู้พิพากษาจะต้องพิจารณาความเหมาะสมทั้งในสถานที่และกาลเวลาอันสมควรภายใต้เหตุผลของการเคารพตนเอง โดยเฉพาะทนายความที่มีคดีเกี่ยวข้องกับการพิจารณาของผู้พิพากษาท่านใด ควรงดการติดต่อเป็นส่วนตัวในช่วงเวลานั้นอย่างเด็ดขาด ทนายความไม่ควรกล่าวถึงความสนิทสนมระหว่างตนกับผู้พิพากษาท่านใดให้ลูกความหรือประชาชนทั่วไปได้ทราบ ไม่ว่าผู้พิพากษาท่านนั้นจะเกี่ยวข้องกับคดีที่ตนทำอยู่หรือไม่

8. ทนายความจะต้องห้ามปรามลูกความของตนหรือพยานไม่ให้กระทำการใดๆ ที่ไม่ถูกต้องประพฤติดนไม่เหมาะสมบริเวณศาลหรือในห้องพิจารณา ทนายความต้องเป็นผู้แนะนำระเบียบวิธีการและความเหมาะสมต่างๆ ซึ่งลูกความ พยาน หรือบุคคลที่เข้าไปในห้องพิจารณาอาจไม่เข้าใจมาก่อน ในกรณีที่ห้ามปรามแล้วไม่เชื่อฟัง ทนายความต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อจะรักษาระเบียบข้อบังคับของศาลไว้ให้ได้ ในกรณีที่ลูกความประพฤติดนไม่เหมาะสมและไม่เชื่อคำแนะนำ ก็ชอบที่จะถอนตัวจากการเป็นทนายความได้

9. การปฏิบัติหน้าที่ของทนายความในศาลนั้น ทนายความจะต้องมีแนวความคิดและสำนึกในหน้าที่ผดุงความยุติธรรมของบ้านเมืองให้บริสุทธิ์ยุติธรรมอยู่ตลอดเวลา จริยอยู่แม้การปฏิบัติหน้าที่ของทนายความในการรับจ้างว่าความนั้นมิจุดประสงค์ก็คือความสำเร็จประโยชน์

ตามที่ถูกความต้องการหรือการชนะคดีเป็นสำคัญก็ตาม แต่ความสำเร็จหรือชัยชนะเหล่านั้นจะต้องกระทำอย่างเป็นธรรมและมีเกียรติสมศักดิ์ศรีของการอำนวยความสะดวกยุติธรรมไม่ใช่หาทางเอาเปรียบหรือกอบโกยผลประโยชน์เพื่อถูกความของตนเท่านั้น ต้องคำนึงถึงความยุติธรรมเป็นสำคัญ ทนายความจะต้องช่วยเหลือศาล เจ้าหน้าที่ของศาล หรือแม้กระทั่งคู่ความฝ่ายตรงข้าม เพื่อให้มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาอย่างรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่ายให้มากที่สุด เช่น มาศาลให้ตรงตามวันเวลาดนัด เมื่อไม่มีเหตุจำเป็นไม่ควรขอเลื่อนคดี เตรียมพยานบุคคลและพยานเอกสารให้พร้อมเพื่อให้ศาลพิจารณาคดีได้อย่างรวดเร็วและมีเนื้อหาสาระไม่ประวิงคดีหรือหาช่องทางเอาเปรียบฝ่ายตรงข้ามในสิ่งที่ไม่สมควร อันจะทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลยุ่งยากมาก ความโดยเปล่าประโยชน์

การปฏิบัติหน้าที่ทั่วไปของทนายความ

1. ดำรงตนตามอัตภาพ ไม่กอบโกยผลประโยชน์และเงินค่าทนายความมากเกินไปจนเป็นการเบียดเบียนผู้อื่น ไม่มีความโลภในค่าจ้างหรือค่าตอบแทนการทำงานหากินกับความทุกข์ร้อนของผู้อื่นทนายความต้องดำรงตนให้เหมาะสมกับฐานะและเกียรติของการเป็นทนายความ เป็นที่พึ่งของลูกความและประชาชนทั่วไปได้ตลอดเวลา

2. ทนายความต้องมีแนวความคิดในการผดุงความยุติธรรมเป็นพื้นฐานของจิตใจ ต้องมีความอิสระและกล้าหาญในการแสดงความคิดเห็นซึ่งไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้ใดในการประกอบวิชาชีพอันทรงเกียรตินี้ ทนายความจะไม่หวั่นไหวในสถานการณ์และผลประโยชน์ส่วนตัว ผู้ใดจะมาบังคับให้ทนายความกระทำการหนึ่งอย่างใดที่ไม่ถูกต้องไม่ได้

3. ทนายความต้องให้ความเห็นในทางกฎหมายอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีสิ่งใดแอบแฝงหรือลวงให้ลูกความหลงผิด จงใจเบี่ยงเบนความเห็นของตนให้คล้อยตามความเห็นของลูกความซึ่งรู้อยู่ว่าไม่ถูกต้องเพราะต้องการเอาใจลูกความหรือหวังเงินค่าทนายความที่จะได้รับ หากมีความเห็นคัดค้านหรือไม่ถูกใจลูกความ

4. ทนายความต้องรักษาความลับในคดี ซึ่งหมายรวมถึงข้อเท็จจริงใดๆ ในคดีที่ได้มาจากการทำงานของทนายความ ไม่ว่าข้อเท็จจริงนั้นจะเป็นความลับของลูกความหรือไม่ การพูดถึงข้อเท็จจริงใดๆ ในคดี ทนายความจะต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสียหายกับลูกความ หรือบุคคล

ที่เกี่ยวข้อง เช่น พยาน คู่ความฝ่ายตรงข้าม หรือทนายความผู้ร่วมวิชาชีพการรักษาคความลับในคดีไว้ ให้ได้เป็นเกียรติอันสูงค่าของทนายความ และเป็นการปกป้องประโยชน์ของลูกความตามหน้าที่ ทนายความอีกด้วย

5. ทนายความต้องรักษาวาจาสัตย์ พูดในสิ่งที่เป็นความจริง ไม่มีสิ่งใดนอกจากความจริง ไม่ว่าจะเป็นการพูดในหน้าที่การงานหรือกิจธุระส่วนตัว คำพูดของทนายความต้องเป็นจริงเสมอ คำพูดของทนายความเป็นคำรับรองที่ใช้อ้างอิงได้ในทุกกาลเวลา

6. ตามปกติแล้วทนายความจะต้องรับงานจากลูกความหรือผู้มาติดต่อ การปฏิเสธไม่รับ เรื่องไว้ดำเนินการถือเสมือนเป็นการปฏิเสธความยุติธรรมทนายความต้องมีเหตุผลพิเศษ เช่น เป็นการผิดกฎหมายข้อเท็จจริงเป็นความเท็จ ไม่เกิดประโยชน์หรือความเป็นธรรมกับลูกความหรือผู้ที่ เกี่ยวข้อง

7. การติดต่อกับคู่ความฝ่ายตรงข้ามไม่ว่าเรื่องนั้นจะเป็นคดีฟ้องร้องกันในศาลหรือไม่ถ้า คู่ความฝ่ายตรงข้ามมีทนายความจะต้องติดต่อกับทนายความของเขาเสมอ อย่าติดต่อกับคู่ความฝ่าย ตรงข้ามโดยทนายความของเขาไม่ทราบ หรือไม่อนุญาต

ข้อพึงปฏิบัติดังกล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นแนวทางและวิธีปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ ทนายความควรจะยึดถือและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมรรยาทและจริยธรรมอันดีงามตลอดเวลาที่ยัง ดำรงตนเป็นทนายความ นอกจากนี้ยังเป็นหน้าที่ของทนายความอาวุโสจะต้องแนะนำอบรมนัก กฎหมายรุ่นใหม่ที่ จะเข้าร่วมวิชาชีพทนายความ ให้ตระหนักถึงอุดมคติและจุดมุ่งหมายในการ ประกอบวิชาชีพทนายความให้สำเร็จเป็นผลดีต่อการผดุงความยุติธรรมของบ้านเมือง นักกฎหมาย และทนายความจะต้องภาคภูมิใจในอุดมการณ์ของการรับใช้ประชาชน ทำกฎหมายให้เป็นธรรม และอำนวยความยุติธรรมให้เกิดขึ้นด้วยความองอาจกล้าหาญ ด้วยวิญญูณของความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ในโอกาสนี้ขออัญเชิญพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพิธี พระราชทานประกาศนียบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งสถานติ บัณฑิตยสภา เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2522 มีใจความตอนหนึ่งว่า “กฎหมายมิใช่ตัวความยุติธรรม หาก เป็นแต่เพียงบทบัญญัติหรือปัจจัยที่ตราไว้เพื่อรักษาคความยุติธรรม ผู้ใดก็ตาม แม้ไม่รู้กฎหมาย แต่ถ้า ประพฤติปฏิบัติด้วยความสุจริตแล้ว ควรจะได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายเต็มที่

ตรงกันข้าม คนที่รู้กฎหมายแต่ใช้กฎหมายไปในทางทุจริต ควรต้องถือว่าทุจริต และกฎหมายไม่ควรคุ้มครองจนเกินไป เพราะฉะนั้นจึงไม่ควรจะถือว่า การรักษาความยุติธรรมในแผ่นดินมีวงกว้างอยู่เพียงแคขอบเขตของกฎหมาย จำเป็นต้องขยายออกไปให้ถึงศีลธรรมจรรยาตลอดจนเหตุและผลตามเป็นจริงด้วย ข้าพเจ้าปรารถนาเป็นอย่างยิ่งที่จะเห็นท่านทั้งหลายฝึกหัดตนให้เป็นคนกล้า คือกล้าที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามความถูกต้อง เทียงตรง ทั้งตามกฎหมายและศีลธรรม โดยไม่หวั่นไหวต่ออิทธิพลหรือคติใดๆ ทั้งหมด ให้เป็นคนที่มีมั่นคงในสัจสุจริตและความถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ไม่ปล่อยให้ความสุขริดยุติธรรมถูกข่มยี้ให้มัวหมองได้ ทั้งนี้เพื่อท่านจักได้สามารถกำจัดสิ่งทีเรียกว่าช่องโหว่ในกฎหมาย ให้บรรเทาเบาบางและหมดสิ้นไป และทำให้การใช้กฎหมายเป็นไปตามวัตถุประสงค์อันสูงส่งที่มุ่งหมายไว้”

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทนายความ

มีสาระสำคัญตามมาตรา 4, มาตรา 5, มาตรา 21, มาตรา 38, มาตรา 39, มาตรา 44 และมาตรา 83 โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก และให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่มีสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย

- 1.1 พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว
- 1.2 ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน
- 1.3 ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับญาติได้ตามสมควร
- 1.4 ได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย

2. นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิดังต่อไปนี้

- 2.1 ได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม
- 2.2 แต่งทนายความแตกต่างกันชั้นไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาในศาลชั้นต้นตลอดจนชั้นศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา
- 2.3 ปกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว
- 2.4 ตรวจสอบสิ่งที่ยื่นเป็นพยานหลักฐาน และคัดสำเนาหรือถ่ายรูปสิ่งนั้นๆ
- 2.5 ตรวจสอบจำนวนการไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาของศาล และคัดสำเนาหรือขอรับสำเนาที่รับรองว่าถูกต้องโดยเสียค่าธรรมเนียม เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมนั้น
- 2.6 ตรวจสอบหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตน

ถ้าจำเลยมีทนายความ ทนายความนั้นย่อมมีสิทธิเช่นเดียวกับจำเลยดังกล่าวมาแล้วด้วยเมื่อพนักงานอัยการไต่สวนฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ให้ผู้เสียหายมีสิทธิตามวรรคหนึ่ง (6) เช่นเดียวกับจำเลยด้วย”

3. ในการจับนั้น เจ้าพนักงานหรือราษฎรซึ่งทำการจับต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่าเขาต้องถูกจับ แล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับพร้อมด้วยผู้จับ เว้นแต่สามารถนำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ในขณะนั้น ให้นำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดังกล่าว แต่ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป

ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ หากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ถูกจับ พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่า ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้และผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษา

ทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจทราบถึงการจับกุมที่สามารถดำเนินการได้โดยสะดวกและไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการควบคุมผู้ถูกจับหรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด ก็ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ผู้ถูกจับดำเนินการได้ตามสมควรแก่กรณี ในกรณีนี้ให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นบันทึกการจับดังกล่าวไว้

ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้น

4. ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี

ในกรณีความผิดหุโทษ จะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้เท่าเวลาที่จะถามคำให้การ และที่จะรู้ตัวว่าเป็นใคร และที่อยู่ของเขายู่ที่ไหนเท่านั้น

ในกรณีที่ผู้ถูกจับไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว และมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน หรือการฟ้องคดีให้นำตัวผู้ถูกจับไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามมาตรา 83 เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมีอาจกล่าวถึงเสียได้ โดยให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอหมายขังผู้ต้องหาไว้ ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้

ในกรณีความผิดอาญาที่ได้กระทำความผิดร้ายแรงจำคุกอย่างสูงไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังได้ครั้งเดียว มีกำหนดไม่เกินเจ็ดวัน

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่าหกเดือนแต่ไม่ถึงสิบปี หรือปรับเกินกว่าห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติดๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวันและรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินสี่สิบแปดวัน

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติดๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินแปดสิบสี่วัน

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป เมื่อศาลสั่งขังครบสิบแปดวันแล้ว หากพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอขังต่อไปอีกโดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะสั่งขังต่อไปได้ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนได้แสดงถึงเหตุจำเป็น และนำพยานหลักฐานมาให้ศาลได้ส่วนจนเป็นที่พอใจแก่ศาล

ในการไต่สวนตามวรรคสามและวรรคเจ็ด ผู้ต้องหาที่มีสิทธิแต่งตั้งทนายความเพื่อแถลงข้อคัดค้านและซักถามพยาน ถ้าผู้ต้องหาไม่มีทนายความเนื่องจากยังไม่ได้มีการปฏิบัติตามมาตรา 143/1 และผู้ต้องหาร้องขอ ให้ศาลตั้งทนายความให้ โดยทนายความนั้นมีสิทธิได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้โดยอนุโลม

5. ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่ผู้ต้องหาอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและผู้ต้องหาต้องการทนายความ ให้รัฐจัดหาทนายความให้ โดยได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนหากทนายความไม่อาจมาพบผู้ต้องหาได้ โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้พนักงานสอบสวนทราบหรือแจ้งแต่ไม่มาพบผู้ต้องหาภายในเวลาอันสมควร ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนผู้ต้องหาไปได้โดยไม่ต้องรอทนายความ แต่พนักงานสอบสวนต้องบันทึกเหตุนั้นไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

6. ผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ซึ่งในการถามคำให้การผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่าผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การ ถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ โดยผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างใดก็ได้หัดคำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลยก็ให้บันทึกไว้

ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้ศาลตั้งทนายความให้ ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการทนายความ ก็ให้ศาลตั้งทนายความให้และให้ศาลจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายความที่ศาลตั้งตามมาตรา ๑๖ โดยคำนึงถึงสภาพแห่งคดีและสถานะทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง”

ทนายขอแรง

ได้ชื่อว่าเป็นทนายความใช้ว่าจะรับว่าความให้ชาวบ้าน โดยเรียกค่าว่าจ้างตามที่ตกลงกันเท่านั้น บางครั้งทนายความยังถูกศาลขอแรงให้ช่วยว่าความแก่จำเลยในคดีอาญา โดยไม่ต้องพิจารณาว่าจำเลยมีฐานะยากจนหรือไม่ทนายความเหล่านี้ จะมีบัญชีรายชื่ออยู่ในทะเบียนของศาลแต่ละแห่งที่จะใช้ขอแรงไล่ตามลำดับไป การที่ศาลจะขอแรงทนายความให้ว่าความแก่จำเลยได้ต้องมีเงื่อนไขตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 กำหนดไว้ โดยแยกเป็น 2 ประเด็น

ประเด็นแรก เป็นเรื่องที่ศาลจะขอแรงทนายความได้ต่อเมื่อจำเลยต้องการทนายความ ได้แก่

ก. คดีที่มีโทษจำคุก ทั้งนี้ไม่มีข้อจำกัดว่าต้องเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่มีโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป อย่างเช่น คดีฆ่าคนตาย ซึ่งทรัพย์ ปล้นทรัพย์ แม้จะเป็นคดีความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืนฐานมีอาวุธปืนที่เป็นของผู้อื่นซึ่งได้รับใบอนุญาตให้มิและใช้ กับฐานพาอาวุธปืนไปในชุมชนที่จัดให้มีขึ้นเพื่อนมัสการ ซึ่งตาม พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ มาตรา 72 วรรคสาม และมาตรา 72 ทวิ วรรคสอง มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่ถึง 10 ปี หากจำเลยต้องการทนาย ศาลก็ต้องตั้งทนายความให้

ข. คดีที่จำเลยมีอายุไม่เกิน 18 ปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล ถ้าขณะถูกฟ้องจำเลยมีอายุ 19 ปี แต่กระทำความผิดในขณะที่มีอายุ 17 ปี ศาลก็ไม่ต้องตั้งทนายความให้ แม้จำเลยต้องการทนายความเว้นแต่คดีนั้นอัตราโทษจำคุกด้วย

การที่ศาลจะรู้ว่าจำเลยต้องการทนายความหรือไม่ กฎหมายกำหนดให้ศาลมีหน้าที่สอบถามก่อนเริ่มพิจารณา ว่าจำเลยมีทนายความหรือไม่ และถ้าไม่มี จำเลยต้องการทนายความ

หรือไม่ ถ้าต้องการศาลจะตั้งทนายความให้ ถ้าศาลชั้นต้นไม่ได้สอบถามเรื่องทนายและจำเลยไม่มีทนายความ ต่อมามีการสืบพยานโจทก์และจำเลยจนเสร็จสิ้นโดยจำเลยไม่มีทนาย ถือว่าการดำเนินกระบวนการพิจารณานั้นฝ่าฝืนต่อกฎหมาย คำพิพากษาของศาลชั้นต้นจึงไม่ชอบ ศาลสูงมีอำนาจพิพากษาให้ยกคำพิพากษาของศาลชั้นต้น และให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ให้ถูกต้องได้ (ฎีกาที่ 680/2530) กรณีศาลชั้นต้นไม่สอบถามก่อนว่าจำเลยมีทนายความหรือไม่ แต่ปรากฏว่าก่อนเริ่มสืบพยานโจทก์ จำเลยได้แต่งตั้งทนายเข้ามาเองพร้อมกับยื่นให้การปฏิเสธ และทนายจำเลยได้ให้ความให้จำเลยตลอดมาจึงไม่ทำให้จำเลยเสียเปรียบในการต่อสู้คดี ศาลสูงเห็นว่าไม่มีเหตุสมควรให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ก็ได้ (ฎีกาที่ 2064/2535)

ประเด็นที่สอง ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีศาลต้องตั้งทนายความให้ กรณีนี้ไม่ต้องสอบถามจำเลยว่าการทนายความหรือไม่ เพราะแม้ไม่ต้องการศาลก็ต้องตั้งทนายความให้อยู่ดี มีอยู่คดีหนึ่งที่จำเลยถูกฟ้องในข้อหาเมียบ้าจำนวนมากไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งมีอัตราโทษประหารชีวิต ศาลชั้นต้นเพียงแต่สอบถามจำเลยเรื่องทนายความ แต่จำเลยแถลงว่าไม่ต้องการทนายความพร้อมกับการรับสารภาพ ศาลจึงให้โจทก์นำพยานเข้าสืบ ปรากฏว่าในวันนั้นจำเลยได้แต่งตั้งทนายความเข้ามาเมื่อสืบพยานโจทก์เสร็จแล้ว แต่ทนายความของจำเลยไม่ได้เข้าว่าความ หรือมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาแต่อย่างใด

ศาลฎีกาตัดสินว่า การที่ศาลชั้นต้นดำเนินการสืบพยานโจทก์โดยจำเลยยังไม่มีทนายความคอยช่วยเหลือในการดำเนินคดี กระบวนการพิจารณาจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงให้ยกคำพิพากษาของศาลล่างทั้งสอง ให้ศาลชั้นต้นตั้งทนายความให้จำเลยแล้วพิจารณาพิพากษาใหม่ตามรูปคดี (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9001/2547) ทนายความที่ศาลขอแรงนี้จะไม่ได้รับเงินค่าว่าจ้าง แต่กฎหมายใช้คำว่า "เงินรางวัล" ซึ่งศาลจ่ายให้ตามระเบียบที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนด.

การละเมิดอำนาจศาล

การละเมิดอำนาจศาล (Contempt of Court) หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่เป็นการก่อความรำคาญ ขัดขวาง หรือเป็นอุปสรรคต่อศาลในระหว่างดำเนินกระบวนการพิจารณา หรือการกระทำต่าง ๆ ที่ถือได้ว่าเป็นการดูหมิ่นศาล เป็นปฏิปักษ์ ขัดแย้ง หรือขัดขึ้นไม่เคารพเชื่อฟังระเบียบปฏิบัติ หรือข้อกำหนด หรือคำสั่งของศาล รวมทั้งการกระทำของหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์ ไม่ว่าจะโดย

การกล่าวหรือแสดงด้วยวิธีใด ๆ ในระหว่างการพิจารณาคดี จนกระทั่งมีคำพิพากษาถึงที่สุด ที่เป็นการขัดต่อคำสั่งของศาล หรือเพื่อประสงค์จะให้การกล่าวหรือแสดงนั้น ๆ มีอิทธิพลเหนือความรู้สึกรู้สึกของประชาชน หนังสือศาล หรือหนังสือบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดี ซึ่งพอเห็นได้ว่าจะทำให้การพิจารณาคดีเสียความยุติธรรมไป การกระทำความผิดดังกล่าวนี้ กฎหมายให้อำนาจศาลในการสั่งลงโทษผู้ละเมิดอำนาจศาลได้เองโดยเฉียบขาดและนับพลัน ไม่ต้องผ่านกระบวนการตามปกติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้แก่

1. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

อธิบายไว้ว่า ผู้ใดเป็นผู้ประพันธ์ บรรณาธิการ หรือผู้พิมพ์โฆษณาซึ่งหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์อื่นออกโฆษณาต่อประชาชน ไม่ว่าบุคคลเหล่านั้นจะรู้ถึงซึ่งข้อความหรือการออกโฆษณาแห่งหนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์เช่นนั้นหรือไม่ ให้ถือว่าได้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งในสองอย่างดังจะกล่าวต่อไปนี้

(1) ไม่ว่าเวลาใด ๆ ถ้าหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์เช่นนั้นได้กล่าวหรือแสดง ไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ซึ่งข้อความหรือความเห็นอันเป็นการเปิดเผยข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์อื่น ๆ แห่งคดีหรือกระบวนการพิจารณาใด ๆ แห่งคดี ซึ่งเพื่อความเหมาะสมหรือเพื่อคุ้มครองสาธารณประโยชน์ ศาลได้มีคำสั่งห้ามการออกโฆษณาสิ่งเหล่านั้น ไม่ว่าโดยวิธีเพียงแต่สั่งให้พิจารณาโดยไม่เปิดเผยหรือโดยวิธีห้ามการออกโฆษณาโดยชัดแจ้ง

(2) ถ้าหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์ ได้กล่าวหรือแสดงไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ในระหว่างการพิจารณาแห่งคดีไปจนมีคำพิพากษาเป็นที่สุด ซึ่งข้อความหรือความเห็นโดยประสงค์จะให้มิมีอิทธิพลเหนือความรู้สึกรู้สึกของประชาชน หรือหนังสือศาลหรือหนังสือคู่ความหรือหนังสือพยานแห่งคดีซึ่งพอเห็นได้ว่าจะทำให้การพิจารณาคดีเสียความยุติธรรมไป เช่น

ก. เป็นการแสดงผิดจากข้อเท็จจริงแห่งคดี หรือ

ข. เป็นรายงานหรือย่อเรื่องหรือวิภาค ซึ่งกระบวนการพิจารณาแห่งคดีอย่างไม่เป็นกลางและไม่ถูกต้อง หรือ

ค. เป็นการวิภาคโดยไม่เป็นธรรม ซึ่งการดำเนินคดีของกลุ่มความ หรือคำพยานหลักฐาน หรือนิสัยความประพฤติของกลุ่มความหรือพยาน รวมทั้งการแถลงข้อความอันเป็นการเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงของกลุ่มความหรือพยาน แม้ถึงว่าข้อความเหล่านั้นจะเป็นความจริง หรือ

ง. เป็นการชักจูงให้เกิดมีคำพยานเท็จเพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หรือนำวิเคราะห์ศัพท์ทั้งปวงในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช 2536 มาใช้บังคับ

2. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กล่าวไว้ว่าศาลมีอำนาจสั่งให้พิจารณาเป็นการลับ เมื่อเห็นสมควรโดยพลการ หรือโดยคำร้องขอของกลุ่มความฝ่ายใด แต่ต้องเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน

3. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534

กล่าวไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัวชื่อตัว ชื่อสกุล ของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผยประวัติการกระทำความผิดหรือสถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้นความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาโดยได้รับอนุญาตจากศาลหรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

ในการโฆษณาไม่ว่าด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือซึ่งคำคู่ความข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ใด ๆ ในคดี หรือคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีครอบครัว ห้ามมิให้ระบุชื่อ หรือแสดงหรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือถูกกล่าวถึงในคดี เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมศักดิ์ คำริชอบ และคณะ (2530) ได้ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้เกี่ยวกับการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพกฎหมายสำหรับผู้ขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความที่ยังไม่เคยประกอบอาชีพทางกฎหมายมาก่อนดังกล่าว ซึ่งในรายงานวิจัยส่วนหนึ่งได้มีการสำรวจทัศนภาพความต้องการและคุณสมบัติที่สาธารณชนมุ่งหวังจากทนายความโดยสอบถามจากข้าราชการประชาชนที่เคยมีประสบการณ์ในการใช้บริการจากทนายความผ่านสำนักงานต่างๆ และประชาชนทั่วไป

ศึกษาพบว่าประชาชนยังไม่มีควมไว้วางใจในตัวทนายความเท่าที่ควร จึงควรที่จะต้องมีการควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติงานของทนายความ ส่วนในด้านความต้องการใช้บริการจากทนายความพบว่าทุกฝ่ายยอมรับในความสำคัญและเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีทนายความไว้คอยให้คำปรึกษาแนะนำในการดำเนินการอันเกี่ยวข้องกับกฎหมายโดยเฉพาะ และในด้านคุณสมบัติที่สาธารณชนมุ่งหวังจากทนายความ ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่านอกจากทนายความจะต้องเชี่ยวชาญในเรื่องกฎหมายแล้ว ทนายความจำเป็นที่จะต้องได้รับการอบรมฝึกฝนมารยาทการเป็นทนายความ จรรยาบรรณและศิลปะการว่าความด้วยจึงจะสามารถเป็นทนายความที่ดีได้ ยิ่งไปกว่านั้นทนายความควรจะมีบทบาทมากกว่าเป็นตัวแทนว่าความในศาลหรือให้คำแนะนำปรึกษาด้านกฎหมายเท่านั้น บทบาทที่เหมาะสมควรครอบคลุมไปถึงการเป็นผู้นำหรือผู้ช่วยเหลือด้านอื่นๆ แก่ผู้ที่เสียเปรียบในสังคมด้วย การที่ทนายความจะกระทำตามกฎหมายได้ดีจำเป็นจะต้องมีการอบรมปลูกฝังในเรื่องเหล่านี้ไว้ด้วย

ก่อศักดิ์ เจนสมุทรสินธุ์ (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสอบสวนและพิจารณาคดีมรรยาททนายความ โดยผลการศึกษาครั้งนี้ การสอบสวนและพิจารณาลงโทษคดีมรรยาททนายความเป็นมาตรการในการควบคุมวินัยแก่สมาชิก ภายหลังเกิดการประทุพผิตข้อบัญญัติว่าด้วยจรรยาบรรณทนายความ โดยที่สภาทนายความในฐานะตัวแทนของรัฐที่ได้รับอำนาจมหาชนให้ควบคุมมรรยาททนายความ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสภาทนายความกับสมาชิก เป็นความสัมพันธ์ในลักษณะบังคับตามที่ถูกกฎหมายให้อำนาจไว้ ดังนั้น ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีมรรยาททนายความ จึงมีลักษณะเป็นคดีปกครอง กล่าวคือ มีแนวคิดพื้นฐานทางปรัชญา รูปแบบ และวิธีพิจารณาคดีเช่นเดียวกับคดีปกครอง การศึกษาวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบถึงมาตรฐานการ

สอบสวนและ พิจารณาคติมรรยาททนายความในต่างประเทศโดยการศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศ ฝรั่งเศส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา

จากนั้นเป็นการศึกษาวิเคราะห์เพื่อทราบถึงปัญหาข้อบกพร่องและความคลาดเคลื่อนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการสอบสวนและพิจารณาคติมรรยาททนายความของไทย โดยแยก พิจารณาได้ เป็น 3 ส่วนคือ ก. ในส่วนที่เกี่ยวกับแนวความคิดพื้นฐาน ทางด้านปรัชญาและความเป็นเอกเทศของ คติมรรยาททนายความ ข. ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดองค์กร และบุคลากร อันได้แก่ องค์ ประกอบ คุณสมบัติ และความเป็นอิสระของคณะกรรมการที่ทำหน้าที่สอบสวนและพิจารณาคติมรรยาท ทนายความตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 และ ค. ในส่วนที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ และ ขั้นตอนต่าง ๆ ในวิธีพิจารณาคติมรรยาททนายความตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ท้ายที่สุด ผู้เขียนได้สรุปและเสนอแนะแนวทางแห่งการกำหนดมาตรฐานของการดำเนินการ สอบสวนและพิจารณาคติมรรยาททนายความ ทั้งในเรื่องการจัดองค์กร บุคลากร และวิธีพิจารณา ความ ทั้งนี้เพื่อ แสดงความพยายามส่วนหนึ่งที่จะผลักดันให้ระบบการสอบสวนและพิจารณาคติ มรรยาททนายความของไทยมีรูปแบบและวิธีพิจารณาความเป็นมาตรฐานที่ ควรจะเป็นตรงตาม เสนอแนะและวัตถุประสงค์ของกฎหมายให้มากที่สุด

จิตติพร ธรรมวิชัย (2541) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ มีส่วนร่วมในกิจกรรม ของสมาชิกสภาทนายความในเขตกรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม ใน การจัดกิจกรรมของสมาชิกสภาทนายความในเขตกรุงเทพมหานครและศึกษาอิทธิพลของปัจจัย ประชากรศาสตร์ และปัจจัยผลประโยชน์ที่ได้รับต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ของสมาชิกสภา ทนายความ

การศึกษานี้ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือสมาชิก สภาทนายความในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสุ่ม ตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 558 คนและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บ ข้อมูล แบบสอบถามที่ใช้นั้น แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกสภา ทนายความ ส่วนที่ 3 คำถาม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ของสมาชิกสภาทนายความ ส่วนที่ 4 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ ความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมของสมาชิกสภาทนายความ และใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนการทดสอบสมมติฐานนั้นใช้การ วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยดังต่อไปนี้ คุณลักษณะด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 558 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อายุการทำงานเฉลี่ย 7.79 ปี รายได้ 15,000 - 20,000 บาทต่อเดือน และเป็นทนายความประจำบริษัท ผลประโยชน์ที่สมาชิกสภาทนายความได้รับ พบว่า

กลุ่มตัวอย่างได้รับในระดับปานกลาง ได้แก่ การบริการข่าว สารข้อมูล การบริการด้านการอบรมหรือสัมมนาทางวิชาการ การบริการด้านห้องสมุด การบริการด้านการให้สวัสดิการ ที่สมาชิกสภาทนายความได้รับ พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วย ด้านเงินช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลหรือการช่วยเหลืออื่น ๆ เมื่อเจ็บป่วย ด้านบริการ เงินกู้ กิจกรรมที่สมาชิกสภาทนายความมีส่วนร่วม พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้มีส่วนร่วมในระดับน้อย ได้แก่ การจัดกิจกรรมบริการทางวิชาการแก่ประชาชนและสังคม การจัด กิจกรรมเพื่อช่วยเหลือทางการศึกษา การจัดกิจกรรม มหาเงินทุน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน รายได้ สภาพการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกสภา ทนายความ ปัจจัยผลประโยชน์ที่ได้รับ การบริการด้านการพัฒนา ทางวิชาการ การบริการด้านสวัสดิการ ต่างมีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ สมาชิกสภาทนายความ

สัมพันธ์ ปินตะพันธ์ (2541) ศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อบริการทางกฎหมายของทนายความอาสาของสภาทนายความ แห่งประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์หลัก 5 ประการ คือประการแรก เพื่อทราบถึงทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการให้บริการทางกฎหมายของทนายความอาสาที่ประจำอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ประการที่สอง เพื่อทราบถึงลักษณะของความผิดและคดีที่ประชาชนมารับบริการ ความช่วยเหลือจากทนายความอาสา ซึ่งประจำที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองเชียงใหม่และที่ศาล จังหวัดเชียงใหม่ ประการที่สาม เพื่อทราบความต้องการความช่วยเหลือทางกฎหมาย และความพึงพอใจ ของประชาชนผู้มารับบริการ ประการที่สี่ เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรค ผลกระทบและวิธีการให้ ความช่วยเหลือทางกฎหมายของทนายความอาสา ประการสุดท้าย เพื่อหารูปแบบและแนวทางที่เหมาะสม ในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนต่อไปในอนาคต การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้ประชากรตัวอย่างจากประชาชนที่เคยมาใช้บริการทางกฎหมายของทนายความอาสาประจำส่วนราชการ จำนวน 100 ราย

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็น ด้วยมากหรือมีทัศนคติด้านบวกต่อการให้บริการทางกฎหมายของทนายความอาสา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่โครงการทนายความอาสาให้บริการโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายจากประชาชนที่มาใช้บริการ ด้านการใช้บริการทางกฎหมายของทนายความอาสา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้มาใช้บริการนี้เป็น ครั้งแรก โดยไปใช้บริการที่ศาลจังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด สาเหตุที่ไปใช้บริการเพราะไม่มี ความรู้ทางกฎหมาย จึงต้องการคำปรึกษาและความช่วยเหลือจากทนายความอาสาและต้องการฟ้องร้อง เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม หรือในฐานะเป็นผู้เสียหายหรือผู้กล่าวหาหรือโจทก์ โดยลักษณะ ความผิดของคดีส่วนใหญ่เป็นคดีอาญา ที่พบมากที่สุดคือ คดีอาญาประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน

สำหรับความพึงพอใจและความต้องการของประชาชน พบว่า ส่วนใหญ่พึงพอใจในเรื่องการให้ คำแนะนำปัญหาข้อกฎหมายมากที่สุด เพราะทำให้ทราบถึงสิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นผู้ ถูกกล่าวหา ผู้ต้องหา ผู้เสียหาย โจทก์ หรือจำเลยได้เป็นอย่างดี และทำให้ได้รับความเป็นธรรมมากขึ้น และมีความต้องการให้สภาทนายความจัดทนายความอาสาให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ ประชาชนตลอดไป ทางด้านปัญหา อุปสรรค ผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการทนายความอาสา พบว่า

การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการยังไม่ทั่วถึง ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบ กอปรกับจำนวนทนายความ อาสาและสถานที่ให้บริการมีเพียง 2 แห่ง เท่านั้น จึงไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน ทำให้ล่าช้า ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร บางครั้งเมื่อประชาชนไปใช้บริการทนายความอาสา ก็ให้คำปรึกษาแนะนำคลุมเครือไม่ชัดเจน และเรียกร้องค่าใช้จ่ายซึ่งขัดกับวัตถุประสงค์ของ โครงการที่ให้บริการแก่ประชาชนโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ จึงส่งผลให้ผู้มาใช้บริการมีทัศนคติ ที่ไม่ดีต่อทนายความอาสา อนึ่ง โครงการทนายความอาสาประจำส่วนราชการ เพื่อให้คำปรึกษาแก่ประชาชนที่มีปัญหาและ ธรรมดาดี ให้มีความรู้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ต่าง ๆ ด้านกฎหมาย เป็นการช่วยแก้ไขปัญหา ในภาคติดต่อกับส่วนราชการและอำนวยความสะดวกให้เกิดประสิทธิผล จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ จากหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐบาล สภาทนายความทนายความอาสา และประชาชน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดแก่ประชาชนและให้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ต่อไป

วันชัย สอนศิริ (2545) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติของทนายความต่อบทบาทการปฏิรูปทางการเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของทนายความต่อบทบาท การปฏิรูปทาง

การเมืองโดยศึกษาจากทัศนคติของทนายความที่ขึ้นทะเบียนเป็นทนายความ กับสภาทนายความ ทั่วประเทศ 76 จังหวัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-way ANOVA โดยใช้ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ระดับ ทัศนคติของทนายความตอบทบทวนการปฏิรูปทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อ ทัศนคติ ได้แก่ เพศ อายุ ลักษณะคดีที่ชอบว่าความ ส่วนระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาในการเป็นทนายความเป็นปัจจัยที่ไม่มีผล ต่อทัศนคติ

สุทธิพงศ์ ตระกูลศักดิ์ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่ออาชีพทนายความในเขตกรุงเทพมหานครโดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาถึงความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่ออาชีพทนายความในเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการทนายความ 3) เพื่อศึกษาปัญหาข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลเป็นทนายความในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 18 ราย จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้หลักตรรกะ ประกอบกับบริบท รวมทั้งใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ ผลจากการศึกษาพบว่า

ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญส่วนใหญ่มีความพึงพอใจค่อนข้างมากในเรื่องของการบริการทั้งก่อนได้รับบริการระหว่างบริการและหลังรับบริการอันเนื่องมาจากการที่ผู้รับบริการนั้นมีปัญหาทางด้านกฎหมายเข้ามาและต้องการช่วยเหลือทั้งแง่กฎหมายและสถานะทางจิตใจ ดังนั้นการได้พูดคุยและร่วมแก้ปัญหาทนายความจึงเป็นทางออกในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี และพบว่าในเรื่องความพึงพอใจเกี่ยวกับการเดินทางมาติดต่อกับทนายความและสถานที่นั้นโดยภาพรวมค่อนข้างพึงพอใจมาก แสดงว่าสถานที่ที่มีผลต่อการรับคดีและรับบริการกับผู้ใช้บริการเป็นอย่างดี ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้บริการพบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญให้ความพึงพอใจกับทนายความในเรื่องของบุคลิกภาพ การแต่งกายและความน่าเชื่อถือ ซึ่งมีผลเชื่อมโยงต่อการประกอบอาชีพทนายความพอสมควร ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับบริการนั้นพบว่ากลุ่มผู้รับบริการที่มีการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีนั้นมีความพึงพอใจต่อการให้บริการในระดับสูง รวมถึงทำความเข้าใจถึงขั้นตอนอันจะเกิดจากขั้นตอนในการพิจารณาคดีที่จะเกิดขึ้นมาได้เป็นอย่างดี และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในด้านกฎหมาย ดังนั้นจึงเกิด

ความไม่เข้าใจในรูปแบบรวมไปถึงกระบวนการอันสลับซับซ้อนของข้อกฎหมาย การแนะนำคดีที่เหมาะสมของผู้รับบริการจึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้

ในภาพรวมของงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีทัศนคติที่ดีต่อทนายความ ทั้งนี้เพราะทนายความให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้ความรู้และการช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ ในทางบวก ขณะเดียวกันพบข้อบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความภายใต้หลักจริยธรรมทางวิชาชีพ จึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมด้านมรรยาททนายความเพิ่มมากขึ้น เพื่อขจัดปัญหาความคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการวางตัวของทนายความให้เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจมากยิ่งขึ้น

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. การศึกษาชั้นเนติบัณฑิตไทย
5. ประเภทของใบอนุญาตว่าความ
6. ประสบการณ์การเป็นทนายความ
7. ความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความ

ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของทนายความภาคต่อข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนำมาเปรียบเทียบความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 สามารถสรุปได้ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- การศึกษาชั้นเนติบัณฑิตไทย
- ประเภทของใบอนุญาตว่าความ
- ประสบการณ์ในการเป็นทนายความ
- ความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความ

ตัวแปรตาม

- ความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529
- มรรยาททนายความต่อศาล
 - มรรยาททนายความในศาล
 - มรรยาททนายความต่อลูกค้า

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้วิจัยมีความสนใจใฝ่การศึกษาความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาเฉพาะทนายความที่ประกอบอาชีพทนายความของเขต ภาค 1 (จังหวัด จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดมโนบุรี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดอ่างทอง จังหวัดสระบุรีและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา) ซึ่งเป็นตัวแทนของทนายความที่สภาพทนายความได้เชิญเข้าอบรมหลักสูตรการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของเขต ภาค 1 จัดโดยสภาพทนายความในเดือน ตุลาคม 2548 จำนวน 146 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจึงเป็นการสุ่มเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sample)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับประวัติผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การศึกษาชั้นเนติบัณฑิตไทย ประเภทใบอนุญาตว่าความ และประสบการณ์การเป็นทนายความ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความ ให้เลือกตอบโดยมีลักษณะคำถามแบบ (Rating scale) ซึ่งแยกออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับดังนี้

ความพึงพอใจ	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

จากนั้นรวมคะแนนทั้งหมดเพื่อหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการคำนวณความกว้างของชั้นดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \quad \text{แทนค่าได้เท่ากับ} \quad \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของความพึงพอใจได้ ดังนี้

<u>ค่าเฉลี่ย</u>	<u>ระดับความพึงพอใจ</u>
1.00-2.33	น้อย
2.34-3.67	ปานกลาง
3.68-5.00	มาก

ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพทนายความ น้อย

ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพทนายความ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพทนายความ มาก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนายความต่อข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยมรรยาทนายความ โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert Scal โดยให้คะแนนเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

	<u>ข้อความเชิงบวก</u>	<u>ข้อความเชิงลบ</u>
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

จากนั้นรวมคะแนนทั้งหมดเพื่อหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการคำนวณความกว้างของชั้นดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \quad \text{แทนค่าได้เท่ากับ} \quad \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของระดับความคิดเห็นได้ ดังนี้

<u>ค่าเฉลี่ย</u>	<u>ระดับความคิดเห็น</u>
1.00-2.33	เห็นด้วยน้อย
2.34-3.67	เห็นด้วยปานกลาง
3.68-5.00	เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยน้อยต่อข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยมรรยาทนายความ พ.ศ. 2529

ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยปานกลางต่อข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยมรรยาทนายความ พ.ศ. 2529

ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากต่อข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วย
มรรยาททนายความ พ.ศ. 2529

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถามโดยอาศัยกรอบ
แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำไปปรึกษาคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ และ
ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อทำการปรับปรุงเนื้อหาให้ครอบคลุมและมีความถูกต้องสมบูรณ์ตรงตาม
วัตถุประสงค์ในการวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ คือ

- ท่านอาจารย์ศักดิ์ชัย ทศนชัยกุล ผู้พิพากษาอาวุโสศาลจังหวัดนนทบุรีแผนกคดีเยาวชน
ฯ
- ว่าที่พันตรีอาจารย์สมบัติ วงศ์กำแหง เลขานุการ สภาพทนายความ
- อาจารย์เสงี่ยม บุญจันทร์ นายทะเบียน/รองเลขานุการ สภาพทนายความ

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบด้วยการ
(Pre-test) กับประชากรที่คล้ายคลึงกับกลุ่มประชากรที่แท้จริง คือ ทนายความ ที่เข้าอบรมหลักสูตร
การไต่ถามข้อพิพาท ของจังหวัดพิษณุโลกเขตภาค 2 จำนวน 30 คน การอบรมครั้งนี้จัดโดยสภา
ทนายความ ด้วยการให้กรอกแบบสอบถามเป็นรายบุคคลจำนวน 146 คน จากนั้นนำแบบสอบถาม
มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นด้วยเทคนิคสัมประสิทธิ์อัลฟา ได้ค่าอัลฟา ดังนี้

2.1 ความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความได้ค่าอัลฟาเท่ากับ .8328

2.2 ความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 ได้
ค่าอัลฟาเท่ากับ .8044

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เอกสารต่างๆ วารสาร บทความ รายงานประจำปีของสภานายความ หนังสือ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงให้ครอบคลุม วัตถุประสงค์และเนื้อหาของงานวิจัย

2. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตัวเองในเดือนตุลาคม 2548 จำนวน 146 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามบันทึกลงในหน่วยความจำแล้วดำเนินการเขียนโปรแกรมเพื่อให้คอมพิวเตอร์ทำการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้อธิบายคุณลักษณะของประชากร ความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความ และความคิดเห็นของทนายความ

2. ตารางไขว้ (Cross-Tabulation) เพื่ออธิบายปัจจัยส่วนบุคคล และความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความกับความคิดเห็นของทนายความ โดยใช้ค่าร้อยละ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

n หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนน

S.D. หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วย
มรรยาททนายความ พ.ศ. 2529” ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 146 คน
ซึ่งผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของทนายความ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาท
ทนายความ พ.ศ. 2529

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางไขว้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของทนายความ

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของทนายความ

(n = 146)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	106	72.
หญิง	40	27.
อายุ		
25-35 ปี	64	43.

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(n = 146)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
36-45 ปี	63	43.2
มากกว่า 45 ปี	19	13.0
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	126	86.3
สูงกว่าปริญญาตรี	20	13.7
การศึกษาขั้นเนติบัณฑิตไทย		
ไม่ได้ศึกษา	42	28.8
กำลังศึกษา	59	40.4
สำเร็จนบ.ท.แล้ว	45	30.8
อายุไขอนุญาตว่าความ		
ประเภท 2 ปี	48	32.9
ตลอดชีพ	98	76.1
ประสบการณ์ในการเป็นทนายความ		
ต่ำกว่า 5 ปี	29	19.9
5-10 ปี	45	30.8
มากกว่า 10 ปี	72	49.3

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ 72.6 และเพศหญิง ร้อยละ 27.4 มีช่วงอายุระหว่าง 25-35 ปี กับ ช่วงอายุ 36-45 ปี ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ร้อยละ 43.8 และ ร้อยละ 43.2 ตามลำดับ นอกจากนี้ส่วนใหญ่นับจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 86.3 และ กำลังศึกษาขั้นเนติบัณฑิตไทยมากที่สุดร้อยละ 40.4 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีใบอนุญาตว่าความ ประเภทตลอดชีพ ร้อยละ 76.1 ตลอดจนมีประสบการณ์ในการเป็นทนายความมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 49.3 มากที่สุด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความ

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของทนายความ
ในการประกอบอาชีพทนายความ

(n = 146)							
ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{X}$ S.D.	ระดับความ พึงพอใจ
1. อัตราค่าวิชาชีพทนายความ	11 (7.5)	69 (47.3)	57 (39.0)	6 (4.1)	3 (2.1)	3.54 (.78)	ปานกลาง
2. อัตราค่าว่าความสำหรับคดีขอแรง	1 (0.7)	10 (6.8)	19 (13.0)	52 (35.6)	64 (43.8)	1.85 (.94)	น้อย
3. อัตราค่าว่าความสำหรับคดีแพ่ง	60 (41.1)	55 (37.7)	28 (19.2)	3 (2.1)	0 (0.0)	4.18 (.81)	มาก
4. อัตราค่าว่าความสำหรับคดีอาญา	90 (61.6)	31 (21.2)	22 (15.1)	3 (2.1)	0 (0.0)	4.18 (.82)	มาก
5. ความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพ ทนายความ	115 (78.8)	25 (17.1)	6 (4.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.75 (.52)	มาก
6. ความเชื่อมั่นในการประกอบอาชีพ ทนายความ	105 (71.9)	43 (23.3)	7 (4.8)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.67 (.56)	มาก
7. เสี่ยงละในการทำงานเพื่อจรรโลงสถาบันสภาทนายความ	3 (2.1)	38 (26.0)	105 (71.9)	0 (0.0)	0 (0.0)	3.30 (.50)	ปานกลาง
8. ยินดีร่วมกิจกรรมของสภาทนายความอย่างเต็มที่	7 (4.8)	39 (26.7)	95 (65.1)	5 (3.4)	0 (0.0)	3.33 (.62)	ปานกลาง
9. ยินดีปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสภาทนายความ	4 (2.7)	74 (50.7)	65 (44.5)	0 (0.0)	3 (2.1)	3.52 (.65)	ปานกลาง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อความ						(n= 146)	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{X}$ S.D.	ระดับความพึงพอใจ
10. ไม่พอใจถ้าจะมีบุคคลใดวิพากษ์วิจารณ์สถานายความไปในทางลบ	17 (11.6)	103 (70.5)	17 (11.6)	9 (6.2)	0 (0.0)	3.88 (.68)	มาก
11. การได้รับความไว้วางใจจากลูกความ	107 (73.3)	34 (23.3)	5 (3.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.70 (.53)	มาก
12. การได้รับเกียรติจากลูกความ	110 (75.3)	34 (23.3)	2 (1.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.74 (.47)	มาก
13. การได้รับความศรัทธาจากลูกความ	104 (71.2)	40 (27.4)	2 (1.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.70 (.48)	มาก
14. การได้รับการยอมรับจากลูกความ	107 (73.3)	37 (25.3)	2 (1.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.72 (.48)	มาก
15. จำนวนคดีความที่เพิ่มมากขึ้น	97 (66.4)	28 (19.2)	18 (12.3)	3 (2.1)	0 (0.0)	4.50 (.79)	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม				4.05 (.37)			

จากตารางที่ 2 โดยภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพทนายความอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทนายความมีความพึงพอใจในประเด็นที่ว่า ความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพทนายความ ($\bar{X} = 4.75$) มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การได้รับเกียรติจากลูกความ ($\bar{X} = 4.74$) และการได้รับการยอมรับจากลูกความ ($\bar{X} = 4.72$) ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่ว่า ท่านมีความพึงพอใจในอัตราค่าว่าความสำหรับคดีขอแรง ($\bar{X} = 1.85$) เสียสละในการทำงานเพื่อจรรโลงสถาบันสถานายความ ($\bar{X} = 3.30$) และยินดีร่วมกิจกรรมของสถานายความอย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 3.33$) เป็นประเด็นที่ทนายความมีความพึงพอใจน้อยที่สุดตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยมรรยาทนายความ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็นของทนายความต่อ ข้อบังคับ
สภาพนายความว่าด้วยมรรยาทนายความ จำแนกเป็นรายด้าน

(n = 146)

ความคิดเห็นของทนายความต่อ			
ข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยมรรยาทนายความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านมรรยาทนายความต่อศาล	3.80	.37	มาก
ด้านมรรยาทนายความต่อตัวความ	2.98	.47	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.35	.29	มาก

จากตารางที่ 3 โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากต่อข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยมรรยาทนายความ ($\bar{X} = 4.35$) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับความคิดเห็นได้ ดังนี้

1. ด้านมรรยาทต่อศาลและในศาล ($\bar{X} = 3.80$)
2. ด้านมรรยาทต่อตัวความ ($\bar{X} = 2.98$)

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของทนายความต่อ
ข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความเป็นรายข้อ

(n = 146)

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	$\bar{X}$ S.D.	ระดับความ ความเห็น
ด้านมรรยาทต่อศาลและในศาล							
1. เมื่อผู้พิพากษาได้ขอแรงให้เป็นทนาย ความแก้ต่างในคดีอาญา ทนายความไม่ จำเป็นต้องรับ	11 (7.5)	14 (9.6)	29 (19.9)	84 (57.5)	8 (5.5)	3.44 (1.00)	ปานกลาง
2. ทนายความ ต้องเคารพยำเกรงศาล	109 (74.7)	31 (21.2)	6 (4.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.71 (0.54)	มาก
3. ห้ามทนายความกระทำการอันเป็นการ ดูหมิ่นผู้พิพากษาในศาล	122 (83.6)	21 (14.4)	0 (0.0)	3 (2.1)	0 (0.0)	4.79 (0.53)	มาก
4. ทนายความไม่ควรกล่าวความเท็จ	78 (53.4)	68 (46.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.53 (0.50)	มาก
5. ทนายความไม่ควรทำเอกสารเท็จ	69 (47.3)	74 (50.7)	3 (2.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.45 (0.53)	มาก
6. ทนายความไม่ควรสมรู้เป็นใจเพื่อทำ พยานเท็จ	119 (81.5)	24 (16.4)	3 (2.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.79 (0.45)	มาก
7. การที่ทนายความสมรู้เป็นใจในการให้ การสินบนแก่ เจ้าพนักงานเป็นสิ่งที่ไม่พึง กระทำ	114 (78.1)	32 (21.9)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.78 (0.41)	มาก
8. การใช้วาจาไม่สุภาพในการว่าความภาย ในศาลเป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำ	118 (80.8)	24 (16.4)	1 (0.7)	0 (0.0)	3 (2.1)	4.74 (0.67)	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 146)

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$ S.D.	ระดับความคิดเห็น
*9. การใช้กลอุบายให้ศาลหลงเพื่อให้ทราบคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลที่ยังไม่เปิดเผยเป็นสิ่งที่ทนายความสามารถกระทำได้	6 (4.1)	9 (6.2)	6 (4.1)	14 (9.6)	111 (76.0)	4.47 (1.09)	มาก
*10. การกระทำการใดเพื่อให้ทราบคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลที่ยังไม่เปิดเผยเป็นสิ่งที่ทนายความสามารถกระทำได้	0 (0.0)	6 (4.1)	0 (0.0)	37 (25.3)	103 (70.5)	4.62 (0.69)	มาก
*11. ทนายความสามารถสอนพยานให้เบิกความเท็จ ปกปิดซ่อนงำอำพรางเพื่อให้ถูกความพินาศ	0 (0.0)	35 (24.0)	13 (8.9)	54 (37.0)	44 (30.1)	3.73 (1.13)	มาก
*12. ทนายความสามารถคัดค้านผู้พิพากษาได้ตลอดเวลาในการพิจารณาคดี	12 (8.2)	24 (16.4)	7 (4.8)	44 (30.1)	59 (40.4)	3.78 (1.34)	มาก
ด้านมรรยาทต่อตัวความ							
1. ทนายความไม่ควรยุยงส่งเสริมให้มีการฟ้องร้องคดี ในกรณี อันหามูลมิได้	89 (61.0)	44 (30.1)	10 (6.8)	3 (2.1)	0 (0.0)	4.50 (0.71)	มาก
2. การที่ทนายความอวดอ้างตนว่ามีความรู้เหนือกว่าทนายความคนอื่น เป็นสิ่งที่ทนายความไม่พึงกระทำ	124 (84.9)	19 (13.0)	3 (2.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.83 (0.42)	มาก
3. การที่ทนายความได้รับปรึกษาจากลูกความฝ่ายหนึ่งแล้ว ภายหลังไปปรับเป็นทนายความให้กับคู่กรณีถือว่าเป็นการกระทำผิดต่อมรรยาททนายความ	101 (69.2)	35 (24.0)	7 (4.8)	3 (2.1)	0 (0.0)	4.60 (0.68)	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 146)

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	$\bar{X}$ S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
4. ในฐานะที่ท่านเป็นทนายโจทก์ ได้รับ ทรัพย์สินแทนตัวความทนายความ สามารถหักเป็นค่าว่าความของตนเองได้	7 (4.8)	14 (9.6)	50 (34.2)	0 (0.0)	40 (27.4)	2.40 (1.13)	ปานกลาง
5. ทนายความไม่ควรพูดคุยกับคู่ความโดย โอ้อวดว่ารู้จักกับเจ้าหน้าที่ศาลเพื่อให้ คู่ความมีความมั่นใจในตัวทนายความ มากยิ่งขึ้น	104 (71.2)	32 (21.9)	4 (2.7)	3 (2.1)	3 (2.1)	4.58 (0.82)	มาก
6. ทนายความไม่ควรพูดคุยกับคู่ความโดย โอ้อวดว่ารู้จักกับพนักงานอัยการเพื่อให้ คู่ความมีความมั่นใจในตัวทนายความ มากยิ่งขึ้น	115 (78.8)	25 (17.1)	3 (2.1)	0 (0.0)	3 (2.1)	4.71 (0.70)	มาก
7. ทนายความไม่ควรพูดคุยกับคู่ความโดย โอ้อวดว่ารู้จักกับ ผู้พิพากษาเพื่อให้คู่ ความมีความมั่นใจในตัวทนายความ มากยิ่งขึ้น	112 (76.7)	31 (21.3)	3 (2.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.75 (0.48)	มาก
*8. การที่ทนายความพูดหลอกลวงให้คู่ ความหลงเชื่อว่าจะชนะคดีแม้จะรู้แ ก่ใจว่าจะแพ้ถือว่าเป็นการสร้างความม ั่นใจให้แก่คู่ความ	16 (11.0)	47 (32.2)	0 (0.0)	47 (32.2)	11 (7.5)	2.90 (1.24)	ปานกลาง
*9. ทนายความจำเป็นต้องเปิดเผยความลับ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีใน ชั้นศาล	71 (48.6)	33 (22.6)	30 (20.5)	12 (8.2)	0 (0.0)	4.12 (1.00)	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 146)

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$ S.D.	ระดับความคิดเห็น
*10. หากทนายความมีเหตุจำเป็นไม่อาจไปศาล ทนายความสามารถขาดนัดศาลได้	3 (2.1)	9 (6.2)	47 (32.2)	47 (32.2)	87 (56.6)	4.41 (0.93)	มาก
*11. หากทนายความติดธุระไม่อาจไปศาล ทนายความสามารถทิ้งคดีได้	0 (0.0)	3 (2.1)	3 (2.1)	19 (13.0)	121 (82.9)	4.77 (0.58)	มาก
*12. การปิดบังข้อความที่ควรแจ้งให้ลูกความทราบเป็นการปกป้องลูกความ	0 (0.0)	0 (0.0)	19 (13.0)	41 (28.1)	86 (58.9)	4.46 (0.71)	มาก
*13. ภายหลังที่ตกลงเรื่องเงินค่าว่าความแล้ว ทนายความสามารถใช้กลอุบายเพื่อให้ได้ผลประโยชน์นอกเหนือจากที่ตกลงกันได้	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (0.7)	18 (12.3)	127 (87.0)	4.86 (0.36)	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						4.35 (0.29)	มาก

* คำถามเชิงลบ

จากตารางที่ 4 โดยภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทนายความมีความคิดเห็นต่อประเด็นต่อไปนี้ มากที่สุด ได้แก่ ภายหลังที่ตกลงเรื่องเงินค่าว่าความแล้ว ทนายความสามารถใช้กลอุบายเพื่อให้ได้ผลประโยชน์นอกเหนือจากที่ตกลงกันได้ ($\bar{X} = 4.86$) ห้ามทนายความกระทำการอันเป็นการดูหมิ่นผู้พิพากษาในศาลและทนายความไม่ควรสมรู้เป็นใจเพื่อทำพยานเท็จ ($\bar{X} = 4.79$) เท่ากัน ส่วนประเด็นที่ทนายความมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ในฐานะที่ท่านเป็นทนายโจทก์ ได้รับทรัพย์สินแทนตัวความทนายความสามารถหักเป็นค่าว่าความของตนเองได้ ($\bar{X} = 2.40$) การที่ทนายความพูดหลอกลวงให้ลูกความหลงเชื่อว่าชนะคดีแม้จะรู้แก่ว่าจะแพ้ถือว่าเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ลูกความ ($\bar{X} = 2.90$) และเมื่อผู้พิพากษาได้ขอแรงให้เป็นทนายความแก้ต่างในคดีอาญา ทนายความไม่จำเป็นต้องรับ ($\bar{X} = 3.44$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางไขว้

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพทนายความ ผู้วิจัยได้จำแนกข้อมูลตามตัวแปร คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การศึกษาชั้นเนติบัณฑิต อายุใบอนุญาตว่าความ ประสบการณ์ในการเป็นทนายความและความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความโดยการแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่เห็นด้วยมาก (67 คน) และกลุ่มที่เห็นด้วยน้อย (79 คน) (โปรดดูรายละเอียดจากตารางภาคผนวกที่ 1 หน้า 85) ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพทนายความจำแนกตามเพศ

ตารางที่ 5 ระดับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพทนายความจำแนกตามเพศ

(n = 146)

เพศ	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยมาก	รวม
ชาย	60 (56.6)	46 (43.4)	106 (72.6)
หญิง	19 (47.5)	21 (52.5)	40 (27.4)
รวม	79 (54.1)	67 (45.9)	146 (100.0)

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงมีระดับความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาพทนายความมากกว่าเพศชาย ร้อยละ 52.5 และ 43.4 ตามลำดับ

2. ระดับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพทนายความจำแนกตามอายุ

ตารางที่ 6 ระดับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพทนายความจำแนกตาม อายุ

(n = 146)

อายุ	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยมาก	รวม
25-35 ปี	39 (60.9)	25 (39.0)	64 (43.8)
36-45 ปี	33 (52.4)	30 (47.7)	63 (43.2)
มากกว่า 45 ปี	7 (36.8)	12 (63.2)	19 (13.0)
รวม	79 (54.1)	67 (45.9)	146 (100.0)

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 45 ปีมีระดับความคิดเห็นมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 36-45 ปี ร้อยละ 52.4 และ 25-35 ปี ร้อยละ 36.8 ตามลำดับ

2. ระดับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพทนายความจำแนกตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 7 ระดับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพทนายความจำแนกตามระดับการศึกษา

(n = 146)

ระดับการศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยมาก	รวม
ปริญญาตรี	76 (60.3)	50 (39.7)	126 (86.3)
สูงกว่าปริญญาตรี	3 (15.0)	17 (85.0)	20 (13.7)
รวม	79 (54.1)	67 (45.9)	146 (100.0)

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีระดับความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาพทนายความมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 85.0 และ ร้อยละ 60.3 ตามลำดับ

4. ระดับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพทนายความจำแนกตามการศึกษาระดับบัณฑิต

ตารางที่ 8 ระดับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพทนายความจำแนกตามการศึกษาระดับบัณฑิต

การศึกษาระดับบัณฑิต	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยมาก	รวม
ไม่ได้ศึกษา	19 (45.2)	23 (54.8)	42 (28.8)
กำลังศึกษา	34 (57.7)	25 (42.3)	59 (40.4)
สำเร็จ นบ.ท. แล้ว	26 (57.7)	19 (42.2)	45 (30.8)
รวม	79 (54.1)	67 (45.9)	146 (100.0)

จากตารางที่ 8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ศึกษาระดับบัณฑิตมีความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาพทนายความ ร้อยละ 54.8 มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษา ร้อยละ 42.3 และสำเร็จ นบ.ท. แล้ว ร้อยละ 42.2 ตามลำดับ

5. ระดับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพทนายความจำแนกตามประเภทของใบอนุญาตว่าความ

ตารางที่ 9 ระดับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพทนายความจำแนกตามประเภทของใบอนุญาตว่าความ

(n = 146)

ประเภทของใบอนุญาตว่าความ	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยมาก	รวม
2 ปี	18 (37.5)	30 (62.5)	48 (32.9)
ตลอดชีพ	61 (62.2)	37 (37.7)	98 (67.1)
รวม	79 (54.1)	67 (45.9)	146 (100.0)

จากตารางที่ 9 พบว่ากลุ่มตัวอย่างประเภทใบอนุญาตว่าความประเภท 2 ปีมีระดับความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาพทนายความ ร้อยละ 62.5 มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีใบอนุญาตว่าความประเภทตลอดชีพ ร้อยละ 37.7 ตามลำดับ

6. ระดับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาทนายความจำแนกตาม
ประสบการณ์การเป็นทนายความ

ตารางที่ 10 ระดับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาทนายความจำแนกตาม
ประสบการณ์การเป็นทนายความ

(n = 146)

ประสบการณ์การเป็นทนายความ	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยมาก	รวม
ต่ำกว่า 5 ปี	19 (70.4)	8 (29.6)	27 (18.5)
5-10 ปี	20 (44.4)	25 (45.6)	45 (30.9)
มากกว่า 10 ปี	40 (54.0)	34 (46.0)	74 (50.6)
รวม	79 (54.1)	67 (45.9)	146 (100.0)

จากตารางที่ 10 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การเป็นทนายความมากกว่า 10 ปีเห็น
ด้วยต่อข้อบังคับสภาทนายความ ร้อยละ 46.0 มากกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี ร้อยละ 45.6
และกลุ่มที่มีประสบการณ์ ต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 29.6 ตามลำดับ

7. ระดับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาทนายความจำแนกตามความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความ

ตารางที่ 11 ระดับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาทนายความจำแนกตามความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความ

(n = 146)

ความพึงพอใจในการประกอบ วิชาชีพทนายความ	ระดับความคิดเห็น		
	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยมาก	รวม
น้อย	46 (61.3)	29 (38.7)	75 (51.4)
มาก	33 (46.5)	38 (53.5)	71 (48.6)
รวม	79 (54.1)	67 (45.9)	146 (100.0)

จากตารางที่ 11 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความมาก มีความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาทนายความ ร้อยละ 53.5 มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความน้อย ร้อยละ 38.7 ตามลำดับ

ข้อวิจารณ์

จากการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ.2529 มีประเด็นที่ควรแก่การวิจารณ์ดังต่อไปนี้ เมื่อพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับเพศและความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาทนายความ พบว่า เพศชายเห็นด้วยน้อยกว่าเพศหญิง ร้อยละ 56.6 เพราะโดยธรรมชาติแล้วเพศหญิงมีความสุภาพเรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตนในเรื่องกิริยามรรยาทที่มากกว่าเพศชายอยู่แล้ว ส่งผลให้เพศหญิงเห็นด้วย มากกว่าเพศชาย อายุมากกว่า 45 ปีเห็นด้วยมากกว่ากลุ่มอื่น ร้อยละ 63.2 เพราะผู้ที่มีอายุมากกว่าย่อมผ่านการบังคับใช้ข้อบังคับซึ่งการปฏิบัติตามนั้นส่งผลประโยชน์โดยตรงต่อทนายความเอง การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีเห็นด้วยมาก ร้อยละ 85.0 เนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าย่อมมีวุฒิ ประสิทธิภาพ และความรู้เกี่ยวกับกฎหมายมากกว่าผู้ที่มีศึกษาน้อย โดยเฉพาะในเรื่องความรู้เกี่ยวกับตัวบทกฎหมาย ทนายความที่ไม่ได้

ศึกษานิตินัยมีระดับความคิดเห็นมากกว่ากลุ่มอื่น ร้อยละ 54.8 เนื่องจากผู้ที่ไม่ได้ศึกษาส่วนใหญ่จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด แต่ในขณะที่ผู้สำเร็จการศึกษาและกำลังศึกษาอยู่นั้น ส่วนใหญ่จะเข้าใจในกฎระเบียบ รู้ช่องโหว่ของกฎระเบียบ รวมทั้งเป็นผู้ออกข้อบังคับต่าง ๆ มากกว่าจะเป็นผู้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ใบอนุญาตว่าความประเภท 2 ปีมีระดับความคิดเห็นมาร้อยละ 63.5 เนื่องจากทนายความส่วนใหญ่ที่มีอายุใบอนุญาตว่าความ 2 ปี นั้นเป็นทนายที่เพิ่งจบการศึกษามาใหม่ อาจยังไม่รู้และเข้าใจในตัวบทกฎหมาย หรือข้อบังคับได้ดีเท่าทนายความที่มีอายุใบว่าความตลอดชีพ ดังนั้นทนายความส่วนใหญ่ที่มีอายุใบอนุญาตว่าความ 2 ปี จะยึดและเต็มใจเป็นผู้ปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง โดยไม่มีข้อโต้แย้ง ประสบการณ์การเป็นทนายความมากกว่า 10 ปี เห็นด้วยมากกว่ากลุ่มอื่น ร้อยละ 46.0 เพราะเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสภาทนายความ

มรรยาททนายความต่อศาลโดยทนายความจำนวนร้อยละ 95 เห็นว่าทนายความไม่ควรกระทำการอันเป็นการดูหมิ่นผู้พิพากษาในศาล เนื่องจากผู้พิพากษาเป็นตัวแทนศาลในการพิจารณาและตัดสินคดีความ ซึ่งเป็นผู้ปราศจากอคติและมีความยุติธรรม จึงควรให้ความเคารพเป็นอย่างสูง และจำนวนร้อยละ 98 เห็นว่าทนายความไม่ควรสมรู้เป็นใจเพื่อทำพยานเอกสารเท็จ เนื่องจากในการพิจารณาคดีนั้น พยานหลักฐานและเอกสารเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินคดีความ

มรรยาททนายความในศาล ทนายความจำนวนร้อยละ 97 เห็นว่าการใช้วาจาไม่สุภาพในการว่าความภายในศาล เป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำ เนื่องจากศาลเป็นสถาบันสูงสุดของกระบวนการยุติธรรม ทนายความต้องระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำที่สุภาพเรียบร้อย ไม่ใช่เสียงที่ดังจนเกินไป ไม่พูดส่อเสียดหรือทะเลาะวิวาทกันในช่วงพิจารณาคดี ทนายความต้องสำรวมกิริยามรรยาท ห่วงงวน สุขุม รวมถึงการแต่งกายสุภาพ ไม่ใส่เสื้อผ้าที่มีสีฉูดฉาด

มรรยาททนายความต่อลูกความทนายความจำนวนร้อยละ 98 เห็นว่าทนายความไม่ควรพูดคุยกับลูกความ โดยโอ้อวดว่ารู้จักกับผู้พิพากษา เพื่อให้ลูกความมีความมั่นใจในตัวทนายความมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการกระทำที่ไม่เหมาะสม เป็นการชักจูงใจ โน้มน้าวจิตใจลูกความให้หลงเชื่อโดยอาจงัดตนให้ดำเนินคดีแทน ซึ่งจะสามารถชนะคดีได้ และจำนวนร้อยละ 95 เห็นว่าทนายความไม่ควรละทิ้งคดีโดยอ้างว่าติดธุระจึงไม่สามารถไปศาลได้ เนื่องจากเป็นหน้าที่ที่ทนายความได้รับมอบหมายเป็นการเฉพาะ อีกทั้งเป็นความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อผู้อื่น จึงเป็นสิ่งที่ทนายความควรยึดถือและปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้เกิดความเสียหาย

ทั้งนี้มรรยาทนายความเป็นข้อบังคับที่เป็นแนวทางในการประกอบวิชาชีพของ
 นายความ ซึ่งนายความทุกคนต้องเคร่งครัดถือปฏิบัติตามเพื่อให้วิชาชีพที่ผดุงความยุติธรรมได้
 อย่างแท้จริง หากนายความผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับมรรยาทนายความ ถือว่านายความ
 ผู้นั้นประพฤติดมรรยาทนายความ

สำหรับผลการศึกษาความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพนายความ พบว่านายความ
 ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพนายความมาก โดยเฉพาะร้อยละ 96 มีความ
 ภาคภูมิใจในการประกอบวิชาชีพนายความเพราะเป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญในการดำเนิน
 กระบวนการยุติธรรม เป็นตัวแทนในการดำเนินการทางกฎหมาย ช่วยเหลือและรักษาผลประโยชน์
 ของประชาชน ร้อยละ 98 เห็นว่าการได้รับการยอมรับจากลูกความ และการได้รับเกียรติจาก
 ลูกความ ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพนายความมากเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจาก
 อาชีพนายความ เป็นอาชีพที่มีเกียรติและมีบทบาทสำคัญในกระบวนการยุติธรรม เป็นที่พึ่งของ
 ประชาชน เป็นผู้ใช้กฎหมายที่อยู่เคียงข้างประชาชน รวมทั้งช่วยเหลือและจัดปัญหาต่าง ๆ เป็นผู้
 เสียสละในการทำงานเพื่อจรรโลงสภาพนายความ และยึดปฏิบัติ ตามนโยบายของผู้บริหารใน
 ฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสภาพนายความพร้อมทั้งร่วมกิจกรรมของสภาพนายความอย่างเต็มที่
 การที่ได้รับความไว้วางใจ การได้รับเกียรติเป็นที่ยอมรับและศรัทธาจากลูกความก็มีส่วนทำให้
 นายความมีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพนายความ รวมทั้งคติความที่เพิ่มมากขึ้นส่งผล
 ต่อความพึงพอใจจะระดับมากขึ้นเช่นกัน ดังนั้นจึงส่งผลให้นายความมีความพึงใจในการประกอบ
 อาชีพนายความมาก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลภูมิหลังของทนายความ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพของทนายความ และระดับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากตัวแทนทนายความที่เข้าอบรมหลักสูตรการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของเขตภาค 1 จำนวน 146 คน แล้วนำข้อมูลไปประมวลผลโดยใช้ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางไขว้ (Cross-tabulation)

ผลการวิจัยในภาพรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 72.6 มีอายุระหว่าง 25-35 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.8 ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 86.3 กำลังศึกษาชั้นเนติบัณฑิต คิดเป็นร้อยละ 40.4 มีใบอนุญาตว่าความประเภทตลอดชีพ คิดเป็นร้อยละ 76.1 และมีประสบการณ์ในการเป็นทนายความมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.3

ความพึงพอใจในการประกอบอาชีพทนายความ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพทนายความอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 4.05$ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทนายความมีความพึงพอใจในประเด็นที่ว่า ความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพทนายความ $\bar{X} = 4.75$ มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การได้รับเกียรติจากลูกความ $\bar{X} = 4.74$ และการได้รับการยอมรับจากลูกความ $\bar{X} = 4.72$ ตามลำดับ

ส่วนความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ อยู่ในระดับมาก

$\bar{X} = 4.35$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทนายความมีความคิดเห็นต่อมรรยาททนายความต่อศาลในระดับมาก $\bar{X} = 3.80$ ได้แก่ ทนายความต้องเคารพยำเกรงศาล ร้อยละ 74 และห้ามทนายความกระทำการอันเป็นการดูหมิ่นผู้พิพากษาในศาลร้อยละ 98 ด้านมรรยาททนายความในศาล ทนายความเห็นด้วยอย่างยิ่งในระดับที่ใกล้เคียงกันในข้อมูลเกี่ยวกับทนายความไม่ควรสมรู้เป็นใจเพื่อทำพยานเท็จ การใช้วาจาไม่สุภาพในการว่าความภายในศาล การที่ทนายความสมรู้เป็นใจในการให้สินบนแก่เจ้าพนักงานเป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำ ทนายความไม่ควรกล่าวความเท็จ และทนายความไม่ควรทำเอกสารเท็จ สำหรับด้านมรรยาททนายความต่อลูกค้า ทนายความเห็นด้วยอย่างยิ่งในประเด็นต่อไปนี้ การที่ทนายความอวดอ้างตนว่ามีความรู้เหนือกว่าทนายความคนอื่นเป็นสิ่งที่ทนายความไม่พึงกระทำ ร้อยละ 84 และการที่ทนายความได้รับปรึกษาจากลูกค้าฝ่ายหนึ่งแล้วภายหลังไปรับเป็นทนายความให้กับคู่กรณีถือว่าเป็นการกระทำผิดต่อมรรยาททนายความ ร้อยละ 69

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้มีดังต่อไปนี้

1. ความพึงพอใจของการประกอบวิชาชีพทนายความ

จากผลการศึกษาพบว่า ทนายความ กว่าร้อยละ 79 มีความพึงพอใจน้อยที่สุดในอัตราค่าว่าความสำหรับคดีขอแรงที่จ่ายครั้งละ 500 บาท ดังนั้น จึงควรเพิ่มอัตราค่าว่าความสำหรับคดีขอแรงโดยยึดตามค่าครองชีพตามสภาวะทางเศรษฐกิจ และค่าครองชีพในปัจจุบัน

2. ความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529

2.1 จากผลการศึกษาพบว่า ทนายความ ร้อยละ 27 ไม่เห็นด้วยกับประเด็นที่ว่า ในฐานะที่ท่านเป็นทนายโจทก์ได้รับทรัพย์สินแทนตัวความทนายความสามารถหักเป็นค่าว่าความของตนเองได้ และเห็นด้วยระดับปานกลางกับประเด็นที่ว่า การที่ทนายความพูดหลอกลวงให้ลูกค้า

หลงเชื่อว่าจะชนะคดี แม้จะรู้อยู่แก่ใจว่าจะแพ้ ถือว่าเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ลูกความ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.90

ดังนั้น จึงเห็นควรให้สถานายความจัดให้ทนายความเข้ารับการอบรม สัมมนาเพิ่มมากขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และเพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกของทนายความให้มีจริยบรรณในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริต โดยเฉพาะการรับค่าวิชาชีพทนายความไม่ให้เรียกร้องผลประโยชน์ที่เกินควรและมีทัศนคติในทางที่จะผดุงความยุติธรรมมากกว่าผลประโยชน์อื่น ๆ หรือกำไรจากการประกอบอาชีพทนายความ

2.2 จากผลการศึกษาพบว่า ทนายความ ร้อยละ 63 ไม่เห็นด้วยกับประเด็นที่ว่า เมื่อผู้พิพากษาได้ขอแรงให้เป็นทนายความแก้ต่างในคดีอาญา ทนายความไม่จำเป็นต้องรับ

ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ทนายความได้รับรู้และตระหนักถึงข้อบังคับสถานายความว่าด้วยมรรยาททนายความหมวด 2 ข้อ 5 ที่ว่าทนายความจะไม่รับหน้าที่เมื่อผู้พิพากษาได้ขอแรงให้เป็นทนายความแก้ต่างในคดีอาญา เว้นแต่จะมีข้อแก้ตัวโดยสมควร

2.3 จากผลการศึกษาพบว่า ทนายความ ร้อยละ 31 ไม่เห็นด้วยกับประเด็นเกี่ยวกับทนายความสามารถสอนพยานให้เบิกความเท็จ ปกปิดซ่อนงำอำพรางเพื่อให้ลูกความพ้นผิด แสดงว่าทนายความใช้ความรู้ ความสามารถด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและต่อวิชาชีพทนายความเพื่อผดุงความยุติธรรมในสังคม การที่ทนายความช่วยเหลือลูกความโดยนำพยานเท็จมาเบิกความนั้นถือเป็นการช่วยเหลือลูกความในทางที่ผิดและไม่เป็นการผดุงความยุติธรรม

ดังนั้น จึงควรให้ทนายความตระหนักถึงความถูกต้องและยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ให้มากขึ้น สำหรับทนายความที่ประพฤติตนไม่ชอบนั้นควรที่จะมีมาตรการเผยแพร่พฤติกรรมดังกล่าวสู่สาธารณะ อาทิเช่น ข่าวสารคดีมรรยาท ทำให้ทนายความไม่กล้าที่จะกระทำผิดอีก อันเป็นการผดุงความยุติธรรมของบ้านเมือง และเป็นที่พึงของประชาชนได้ตลอดไป

2.4 จากผลการศึกษาพบว่า ทนายความ ร้อยละ 59 ไม่เห็นด้วยกับประเด็นเกี่ยวกับการปิดบังข้อความที่ควรแจ้งให้ลูกความทราบเป็นการปกป้องลูกความ แสดงว่า ทนายความมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามข้อบังคับมรรยาททนายความ

ดังนั้นทนายความจึงควรแจ้งข้อความที่ควรแจ้งให้ลูกความทราบ เพราะทนายความเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมายที่ลึกซึ้งกว่าประชาชนทั่วไป ดังนั้นแจ้งของข้อกฎหมายนั้น ทนายความควรอธิบายให้ลูกความได้เข้าใจถึงสาเหตุและที่มาที่ไปหรือข้อกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อรูปคดีความ และต่อตัวลูกความเองด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะมรรยาททนายความต่อศาล มรรยาททนายความในศาล และ มรรยาททนายความต่อคู่ความเท่านั้น ควรศึกษามรรยาททนายความในด้านอื่นๆด้วย
2. ควรมีการสำรวจความคิดเห็นของทนายความในภาคอื่นๆด้วย เพื่อให้ทราบความคิดเห็นของทนายความในภาพรวม

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กิตติ สุทธิสัมพันธ์. 2542. ความคิดเห็นของตัวแทนออกของต่อพิธีการศุลกากรในการนำสินค้า
เข้าจากต่างประเทศ ศึกษากรณีการนำเข้าทางสำนักงานศุลกากรท่าอากาศยานกรุงเทพ.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ก่อศักดิ์ เชนสมุทรสินธุ์. 2535. การสอบสวนและพิจารณาคดีมรรยาทนายความ.
วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โกศล ใจเพชรดี. 2545. ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจใน
จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมประยุกต์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จิระทัศน์ ชิตทรงสวัสดิ์. 2537. ภาพพจน์ของทนายความจังหวัดร้อยเอ็ด. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาแยกไทยคดีศึกษา (เน้นสังคมศาสตร์), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จำลอง เงินดี. 2534. เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จำเรียง ภาวจิตร. 2536. “สาธารณมิติ”. เอกสารการสอนชุดวิชาสังคมศึกษา 4 (เล่ม 2).
กรุงเทพมหานคร: บริษัทสารมวลชน จำกัด.

นัตรชัย อินทสุวรรณ. 2545. การขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างทนายความกับลูกความ.
วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ฐิติพร ธรรมวิชัย. 2540. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกสภา
ทนายความในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา
บริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- จิตติมา เหมือนทองจีน. 2545. **ความคิดเห็นของผู้ส่งออกที่มีต่อวิธีการ Benchmarking.**
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณพชัย มหาพิราพรณ์. 2542. **ความคิดเห็นของผู้ส่งออกที่มีต่อวิธีการ Benchmarking.**
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. 2533. **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS.**
กรุงเทพมหานคร: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์การพิมพ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2544. **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล.** กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริม
กรุงเทพ.
- ทวี กลียพวงศ์. 2529. “พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528: กฎหมายเพื่อการปกครอง
ตัวเองของทนายความ.” **บทบัญญัติ** 42 (1).
- วันชัย สอนศิริ. 2545. **ทัศนคติของทนายความต่อบทบาทการปฏิรูปทางการเมือง.** วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วัลลภ ลำพาย. 2547. **เทคนิควิจัยทางสังคมศาสตร์.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมศักดิ์ ดำริชอบ และคณะ. 2530. **รายงานการวิจัยการศึกษาความเหมาะสมความเป็นไปได้ในการ
ฝึกอบรมวิชาชีพทนายความ. เสนอต่อคณะกรรมการสภาทนายความ**
- ลัมพันธ์ ปิ่นตะพันธ์. 2541. **ทัศนคติของประชาชนต่อบริการทางกฎหมายของทนายความอาสา
ของสภาทนายความแห่งประเทศไทย: กรณี ศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- สิทธิโชค ศรีเจริญ. 2543. **เอกสารประกอบการบรรยายประกอบการฝึกอบรมวิชาว่าความ: รุ่นที่
16 (เล่ม 3).** กรุงเทพมหานคร: สำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสภาทนายความ

สุทธิพงษ์ ตระกูลศักดิ์. 2547. **ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่ออาชีพทนายความในเขต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**
 สุรัชย์ สุวรรณปรีชา. 2533. **การว่าความ.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์รามคำแหง.

อักรินทร์ ลิมประเสริฐ. 2545. **ทัศนะของผู้เข้าฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความ สภาทนายความ. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**

Best, J.W. 1977. **Research in Education.** (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall Inc.

Douglas McGregor. 1960. **The Human of Enterprise.** New York: McGraw-Hill.

Gilmer, B. Von Haller. 1970. **Psychology.** New York: Harper & Row, Publishers.

_____. 1971. **Industrial Psychology.** New York: McGraw-Hill, Book company.

Frederick Herzberg. 1966. **Work and the nature of man.** New Yor: World Publishing Co.

Isaak, A.C. 1981. **Scope and Methods of Political Science: An Introduction to the Methodology of Political Inquiry.** (3rd ed). Illioni: The Dorsey Press.

Oskamp, S. 1977. **Attitudes and Opinions.** New Jersey: Prentice-Hall Inc.

Remmer, H.H. 1954. **Introduction to Opinion and Attitude.** New York: Harper and Brothers Publisher Measurement.

Sweeney, P.D. and D.B. Mcfarlin. 2002. **Organizational Behavior: Solutions for Management.** New York: The McGraw-Hill Companies, Inc.

Vroom, V.H. 1982. **Work and motivation.** Malabar, Fla. Robert E. Krieger.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง

ความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529

ผู้ดำเนินการศึกษา

นางสาวমনชยา อ่อนเรือง นิสิตปริญญาโท สาขาบริหารงานยุติธรรม
ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อแบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ.2529 โดยแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของทนายความต่อข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ

พ.ศ. 2529

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ข้อมูลที่ได้นี้จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการ
การศึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(รัฐศาสตร์) สาขารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยข้อมูลและผลการวิเคราะห์จะนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางด้านวิชาการต่อไป ทั้งนี้
คำตอบของท่านจะไม่เป็นผลเสียต่อท่าน

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลของผู้กรอกแบบสอบถาม

โปรดเติมเครื่องหมาย / หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศ

☐ 1) ชาย

☐ 2) หญิง

2. อายุปัจจุบัน

☐ 1) ต่ำกว่า 25 ปี

☐ 2) 25-35 ปี

☐ 3) 36-45 ปี

☐ 4) มากกว่า 45 ปี

3. ระดับการศึกษา

☐ 1) ปริญญาตรี

☐ 2) สูงกว่าปริญญาตรี

4. การศึกษาขั้นเนติบัณฑิตไทย

☐ 1) ไม่ได้ศึกษา

☐ 2) กำลังศึกษา

☐ 3) สำเร็จ นบ.ท.แล้ว

5. ประเภทของใบอนุญาตว่าความ

☐ 1) 2 ปี

☐ 2) ตลอดชีพ

6. ประสบการณ์การเป็นทนายความ

☐ 1) ต่ำกว่า 5 ปี

☐ 2) 5 - 10 ปี

☐ 3) มากกว่า 10 ปี

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความ

คำชี้แจง : ท่านมีความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความในประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้อย่างไร โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องขวามือที่ตรงกับความพึงพอใจของท่าน

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. อัตราค่าวิชาชีพทนายความ					
2. อัตราค่าความสำหรับคดีขอแรง					
3. อัตราค่าความสำหรับคดีแพ่ง					
4. อัตราค่าความสำหรับคดีอาญา					
5. ความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพทนายความ					
6. ความเชื่อมั่นในการประกอบอาชีพทนายความ					
7. เสี่ยงสละในการทำงานเพื่อจรรโลงสถาบันสหภาพทนาย ความ					
8. ยินดีร่วมกิจกรรมของสหภาพทนายความอย่างเต็มที่					
9. ยินดีปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารในฐานะเป็นสมาชิก คนหนึ่งของสหภาพทนายความ					
10. ไม่พอใจถ้าจะมีบุคคลใดวิพากษ์วิจารณ์สหภาพทนายความไป ในทางลบ					
11. การได้รับความไว้วางใจจากลูกความ					
12. การได้รับเกียรติจากลูกความ					
13. การได้รับความศรัทธาจากลูกความ					
14. การได้รับการยอมรับจากลูกความ					
15. จำนวนคดีความที่เพิ่มมากขึ้น					

ส่วนที่ 3 : ความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาพทนายความ ว่าด้วยมรรยาททนายความ

คำชี้แจง : ท่านมีความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความในประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้
อย่างไร โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน (กรุณาตอบทุกข้อ)

ประเด็นความคิดเห็นต่อข้อบังคับสภาพทนายความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
ด้านมรรยาทต่อศาลและในศาล					
1. เมื่อผู้พิพากษาได้ขอแรงให้เป็นทนายความแก้ต่างในคดีอาญา ทนายความไม่จำเป็นต้องรับ					
2. ทนายความ ต้องเคารพยำเกรงศาล					
3. ห้ามทนายความกระทำการอันเป็นการดูหมิ่นผู้พิพากษาในศาล					
4. ทนายความไม่ควรกล่าวความเท็จ					
5. ทนายความไม่ควรทำเอกสารเท็จ					
6. ทนายความไม่ควรสมรู้เป็นใจเพื่อทำพยานเท็จในการให้ สินบนแก่เจ้าพนักงานเป็นสิ่งที่ทนายความสามารถ กระทำได้					
7. การที่ทนายความสมรู้เป็นใจในการให้การสินบนแก่ เจ้าพนักงานเป็นสิ่งที่ทนายความสามารถ กระทำได้					
8. การใช้วาจาไม่สุภาพในการว่าความภายในศาลเป็นสิ่งที่ทนายความ สามารถกระทำได้					
*9. การใช้กลอุบายให้ศาลหลงเพื่อให้ทราบคำสั่งหรือคำ พิพากษาของศาลที่ยังไม่เปิดเผยเป็นสิ่งที่ทนายความสามารถ กระทำได้					
*10. การกระทำการใดเพื่อให้ทราบคำสั่งหรือคำพิพากษาของ ศาลที่ยังไม่เปิดเผยเป็นสิ่งที่ทนายความสามารถกระทำได้					
*11. ทนายความสามารถสอนพยานให้เบิกความเท็จ ปกปิดซ่อน งำอำพรางเพื่อให้ถูกความพินิจ					
*12. ทนายความสามารถคัดค้านผู้พิพากษาได้ตลอดเวลาในการ พิจารณาคดี					

ประเด็นความคิดเห็นต่อข้อบังคับสหภาพความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
ด้านมรรยาทต่อตัวความ					
1. ทนายความไม่ควรขูข่มส่งเสริมให้มีการฟ้องร้องคดี ในกรณีอันหามูลมิได้					
2. การที่ทนายความอวดอ้างตนว่ามีความรู้เหนือกว่าทนายความคนอื่น เป็นสิ่งที่ทนายความไม่พึงกระทำ					
3. การที่ทนายความได้รับปรึกษาจากลูกความฝ่ายหนึ่งแล้ว ภายหลังไปรับเป็นทนายความให้กับคู่กรณีถือว่าเป็นการกระทำผิดต่อมรรยาททนายความ					
4. ในฐานะที่ท่านเป็นทนายโจทก์ ได้รับทรัพย์สินแทนตัวความ ทนายความสามารถหักเป็นค่าว่าความของตนเองได้					
5. ทนายความไม่ควรพูดคุยกับคู่ความโดยโอ้อวดว่ารู้จักกับเจ้าหน้าที่ศาลเพื่อให้ลูกความมีความมั่นใจในตัวทนายความ มากยิ่งขึ้น					
6. ทนายความไม่ควรพูดคุยกับคู่ความโดยโอ้อวดว่ารู้จักกับพนักงานอัยการเพื่อให้ลูกความมีความมั่นใจในตัวทนายความ มากยิ่งขึ้น					
7. ทนายความไม่ควรพูดคุยกับคู่ความโดยโอ้อวดว่ารู้จักกับผู้พิพากษาเพื่อให้ลูกความมีความมั่นใจในตัวทนายความมากยิ่งขึ้น					
*8. การที่ทนายความพูดหลอกลวงให้ลูกความหลงเชื่อว่าจะชนะคดีแม้จะรู้แก่ใจว่าจะแพ้ถือว่าเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้แก่ลูกความ					
*9. ทนายความจำเป็นต้องเปิดเผยความลับเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีในชั้นศาล					
*10. หากทนายความมีเหตุจำเป็นไม่อาจไปศาล ทนายความสามารถขานัดไปศาลได้					
*11. หากทนายความติดธุระไม่อาจไปศาล ทนายความสามารถทิ้งคดีได้					
*12. การปิดบังข้อความที่ควรแจ้งให้ลูกความทราบเป็นการปกป้องลูกความ					
*13. ภายหลังที่ตกลงเรื่องเงินค่าว่าความแล้วทนายความสามารถใช้กลอุบายเพื่อให้ได้ผลประโยชน์นอกเหนือจากที่ตกลงกันได้					

ภาคผนวก ข
คะแนนการจัดกลุ่มย่อย

ตารางผนวกที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละของคะแนนความคิดเห็นของทนายความ

คะแนน	จำนวน (n= 146)	ร้อยละ (100.0)
57.00	3	2.1
63.00	3	2.1
64.00	6	4.1
65.00	3	2.1
66.00	6	4.1
68.00	3	2.1
69.00	3	2.1
70.00	3	2.1
71.00	8	5.5
72.00	1	0.7
73.00	5	3.4
74.00	6	4.1
75.00	11	7.5
76.00	5	3.4
77.00	15	10.3
78.00	8	5.5
79.00	15	10.3
80.00	12	8.2
81.00	9	6.2
83.00	13	8.9
84.00	5	3.4
85.00	1	0.7
86.00	2	1.4
87.00	1	0.7
88.00	1	0.7
89.00	2	1.4

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

คะแนน	จำนวน (n= 146)	ร้อยละ (100.0)
91.00	1	0.7
92.00	1	0.7
94.00	2	1.4
97.00	1	0.7
98.00	1	0.7
100.00	1	0.7

$\bar{X} = 75.42$ S.D. = 7.10

คะแนนต่ำกว่า 75.42 เป็นกลุ่มที่มีความคิดเห็นต่อข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความน้อย
จำนวน 79 คน

คะแนนสูงกว่า 75.42 เป็นกลุ่มที่มีความคิดเห็นต่อข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความมาก
จำนวน 67 คน

ภาคผนวก ค
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางผนวกที่ 2 แสดงค่าความเชื่อมั่นของความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพทนายความ

Item	Corrected Item	Alpha if
	Total Correlation	Item Deleted
1	.0379	.8465
2	.5618	.8159
3	.8739	.7926
4	.8739	.7926
5	.2358	.8356
6	.3010	.8326
7	.2132	.8350
8	.1081	.8408
9	.2132	.8350
10	.1844	.8370
11	.5155	.8190
12	.8739	.7926
13	.6243	.8110
14	.8739	.7926
15	.1896	.8411
Reliability Coefficients N of Cases = 30.0 N of Items = 15 Alpha = .8328		

ตารางผนวกที่ 3 แสดงค่าความเชื่อมั่นของความคิดเห็นของทนายความ
ต่อข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529

Item	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	.3576	.7969
2	.2797	.8009
3	.2631	.8017
4	.6952	.7794
5	.5254	.7896
6	.4592	.7917
7	.7514	.7758
8	.1485	.8074
9	.0856	.8108
10	.2137	.8042
11	.6239	.7849
12	.3299	.7982
13	.2342	.8026
14	.1876	.8037
15	.1431	.8053
16	.1431	.8053
17	.1431	.8053
18	.2774	.8005
19	.2953	.8000
20	.2767	.8008
21	.2591	.8016
22	.6265	.7821
23	.3217	.7989
24	.2767	.8012
25	.4745	.7912
Reliability Coefficients N of Cases = 30.0		N of Items = 25
		Alpha = .8044

ภาคผนวก ง

ข้อมูลของเทศบาลความภาค 1

สภาทนายความ
Lawyers Council of Thailand

7/89 อาคาร 10 ถนนราชดำเนินกลาง แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 โทรศัพท์ (662) 629-1430 โทรสาร (662) 282-9907-8
Website : www.lawyers-council.or.th E-mail : president@lawyers-council.or.th

ที่ สท.ฝท. 044/2549

17 เมษายน 2549

เรื่อง ข้อมูลทนายความภาค 1

เรียน นางสาวมนชยา อ่อนเรือง

อ้างถึง หนังสือที่ สท 0513.11206/089 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
ลงวันที่ 11 เมษายน 2549

ตามที่คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้อนุมัติให้ท่านทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความคิดเห็นของทนายความ ภาค 1 ต่อข้อบังคับสภาทนายความ พ.ศ.2529” ในการทำวิทยานิพนธ์ นิสิตจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลจากทนายความภาค 1 เพื่อประกอบการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ความตามที่แจ้งมาแล้ว นั้น

สำนักงานทะเบียนทนายความ สภาทนายความ ขอเรียนให้ท่านทราบว่า สภาทนายความ ภาค 1 มีจำนวนทั้งสิ้น 9 จังหวัด และในแต่ละจังหวัดมีจำนวนทนายความ ดังนี้

1. จังหวัดนนทบุรี	จำนวนทนายความ	3,605 คน
2. จังหวัดปทุมธานี	“	1,084 คน
3. จังหวัดสมุทรปราการ	“	1,524 คน
4. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	“	488 คน
5. จังหวัดอ่างทอง	“	173 คน
6. จังหวัดลพบุรี	“	321 คน
7. จังหวัดสิงห์บุรี	“	144 คน
8. จังหวัดสระบุรี	“	397 คน
9. จังหวัดชัยนาท	“	160 คน
รวม	“	7,896 คน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิเชียร ปิยรัตนจารุ)

เจ้าหน้าที่ทะเบียน 3

สำนักงานทะเบียนทนายความ

นายเศรษฐมน ไกรสุทธิ 0-2629-1430 ต่อ 104,105 โทรศัพท์ 0-2282-7720
นายกสภาทนายความ

นายบำรุง คณิตวิวัฒน์
ผู้อำนวยการสำนักทะเบียน
นายสมิทธิ์ ธนากันต์
ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย
นายสุรชัย เนื่องบุญเลิศชัย
ผู้อำนวยการฝ่ายนิติกร
นายพนัส ชัยนิตโย
ผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร

นางธนพร ธนธวัช
ผู้อำนวยการฝ่ายทะเบียน
นายสุวิทย์ อุดมศักดิ์
ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย
นายสุเมธ พลคุ้ม
ผู้อำนวยการฝ่ายนิติกร
นายสุวิทย์ อุดมศักดิ์
ผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร

จำศักดิ์ นนทิ์ จงศักดิ์เกษม
เลขาธิการ/ประชาสัมพันธ์
นายเสวีธเนศ บุญคำ
นายประทีป/ประธานสภาทนายความ
นายสุวิทย์ ชาญชัย
นายสุวิทย์ ชาญชัย
นายสุวิทย์ ชาญชัย
นายสุวิทย์ ชาญชัย

นายประทีป ชาญชัย
กรรมการบริหารสภาทนายความ ภาค 1
นายสุวิทย์ ชาญชัย
กรรมการบริหารสภาทนายความ ภาค 2
นายสุวิทย์ ชาญชัย
กรรมการบริหารสภาทนายความ ภาค 3

นายสุวิทย์ ชาญชัย
กรรมการบริหารสภาทนายความ ภาค 4
นายสุวิทย์ ชาญชัย
กรรมการบริหารสภาทนายความ ภาค 5
นายสุวิทย์ ชาญชัย
กรรมการบริหารสภาทนายความ ภาค 6
นายสุวิทย์ ชาญชัย
กรรมการบริหารสภาทนายความ ภาค 7

นายสุวิทย์ ชาญชัย
กรรมการบริหารสภาทนายความ ภาค 8
นายสุวิทย์ ชาญชัย
กรรมการบริหารสภาทนายความ ภาค 9
นายสุวิทย์ ชาญชัย
กรรมการบริหารสภาทนายความ ภาค 10
นายสุวิทย์ ชาญชัย
กรรมการบริหารสภาทนายความ ภาค 11

ภาคผนวก จ

ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม

**ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม
ว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแทนนายความที่ศาลตั้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 พ.ศ. 2548**

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแทนนายความที่ศาลตั้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 173 วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมโดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแทนนายความที่ศาลตั้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 พ.ศ. 2548”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแทนนายความที่ศาลตั้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาพ.ศ. 2539

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 อัตราเงินรางวัลแทนนายความที่ศาลตั้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 ให้เป็นไปตามตารางและอัตราขั้นต่ำขั้นสูงท้ายระเบียบนี้

ข้อ 5 ให้ศาลตั้งต้นเป็นผู้กำหนดเงินรางวัลให้นายความ โดยพิจารณาตามความยากง่ายของลักษณะคดีกับเทียบดูเวลาและงานที่นายความได้ปฏิบัติในการว่าคดีเรื่องนั้นๆแล้ว กำหนดให้ตามที่เห็นควรว่าจะให้อัตราขั้นต่ำ หรือขั้นสูงหรือระหว่างขั้นต่ำ ขั้นสูง

ข้อ 6 การส่งจ่ายเงินรางวัลให้ดำเนินการดังนี้

(1) ในกรณีที่ศาลตั้งทนายความให้ผู้ต้องหาในชั้นสืบพยานไว้ก่อนฟ้องคดีต่อศาล ให้ส่งจ่ายเงินรางวัลเมื่อทนายความได้ปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้นแล้ว

ข้อ 10 ให้ศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาเกี่ยวศาลเยาวชนและครอบครัวจัดทำบัญชีรายชื่อทนายความซึ่งได้แจ้งความประสงค์ต่อศาลว่าจะรับเป็นทนายความตามมาตรา 173 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยให้มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อรวมทั้งประสบการณ์หรือระยะเวลาการทำงานของทนายความนั้นตามสมควร

ในการพิจารณาดังตั้งทนายความให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ศาลพึงคำนึงความยากง่ายของคดีและประสบการณ์ของทนายความประกอบด้วย แต่ถ้าได้มีการจัดหาทนายความให้แล้วในชั้นสอบสวนและทนายความนั้นเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยร้องขอ ศาลอาจมีคำสั่งตั้งทนายความผู้นั้นเป็นทนายความต่อไปในชั้นพิจารณาก็ได้

ทนายความที่ได้รับแต่งตั้งตามวรรคสองจะต้องไม่เรียกเอาผลประโยชน์ตอบแทนจากผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่ไม่เหมาะสมอันเป็นการขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือทางคดีแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย

ข้อ 11 ระเบียบนี้ไม่ใช่บังคับแก่คดีอาญาที่ศาลตั้งทนายความให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 ซึ่งถึงที่สุดหรือยังไม่ถึงที่สุด แต่ศาลได้มีคำสั่งให้จ่ายเงินรางวัลก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับและให้ใช้ระเบียบ ข้อบังคับหรือคำสั่งที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่คดีถึงที่สุดหรือวันที่ศาลมีคำสั่งให้จ่ายเงินรางวัล แล้วแต่กรณีบังคับแก่คดีดังกล่าว

ข้อ 12 ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2548

(นายสุภชัย ภู่งาม)

ประธานกรรมการบริหารศาลยุติธรรม

ตาราง
อัตราเงินรางวัลที่ศาลตั้งให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

อัตราเงินรางวัล	ประเภทที่1	ประเภทที่2	ประเภทที่3
ตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรระหว่างอัตราขั้นต่ำและขั้นสูงสุดที่ระบุไว้ในตารางนี้	คดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต	คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไปแต่ไม่ถึงประหารชีวิต	คดีอื่นนอกจากคดีในประเภทที่ 1 หรือประเภทที่ 2 หรือกรณีของทนายความที่ศาลตั้งให้ผู้ต้องหาในชั้นสืบพยานก่อนฟ้องคดีต่อศาล
อัตราขั้นต่ำเรื่องละ	8000	6000	4000
อัตราขั้นสูงเรื่องละ	50000	400000	30000